

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KOMUNÁLNÍ VOLBY 2002–2010 - ČESKÁ REPUBLIKA VE
SROVNÁNÍ SE SLOVENSKEM**

Autor práce: Zuzana Kadlecová
Studijní obor: Regionální studia
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Strnad
Katedra: Katedra společenských věd

2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Štěpánovi Strnadovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KADLECOVÁ, Z. *Komunální volby 2002-2010 – Česká republika ve srovnání se Slovenskem: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2012. 66 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Štěpán Strnad.

Klíčová slova: komunální volby, politická reklama, volební systémy

Bakalářská práce se zaměřuje na společné znaky a rozdíly mezi Českou republikou a Slovenskem v rámci komunálních voleb od roku 2002 do roku 2010, na historický vývoj těchto voleb, dále na to, jak probíhá politická reklama v obou zemích a stručně popisuje obec, samosprávu a její funkce. Úvod práce je věnován analýze historického vývoje komunálních voleb a charakteristice volebních systémů. V následující části je rozebírána politická reklama a negativní kampaň, která je součástí každých voleb. Práce se též zabývá celkovým zhodnocením komunálních voleb v České republice a na Slovensku.

ABSTRACT

KADLECOVÁ, Z. *Municipal elections 2002-2010 - Czech republic beside Slovakia: Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2012. 66 p. Supervisor: Mgr. Štěpán Strnad.

Klíčová slova: municipal elections, political advertising, volební systémy, electoral systems

The thesis is focused on common characteristics and differences between the Czech republic and Slovakia in a framework of local elections from 2002 to 2010, on the historical evolution of these elections, and how the political advertising campaign of both countries is going. The thesis also shortly describes municipality, autonomy and its function. The first part is dedicated to analysis of the historical evolution of local elections and characteristics of the election system. In the following part is discussed political advertising and a negative campaign, which is a part of every elections. Finally, the thesis is also concerned with a general evaluation of local elections in the Czech republic and Slovakia.

Obsah

Obsah	6
Úvod	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Historický vývoj komunálních voleb	11
2.1 Česká republika	11
2.2 Společné znaky vývoje volebního práva od roku 1918 do roku 1990 v České republice a na Slovensku	12
2.3 Česká republika od roku 1990 až do současnosti	14
2.4 Slovensko od roku 1989 do současnosti	16
3 Charakteristika volebních systémů	18
3.1 Komunální volby v ústavním pořádku v České republice	18
3.2 Obecná charakteristika volebních systémů	18
3.2.1 Většinový systém	18
3.2.2 Systém poměrného zastoupení	19
3.2.3 Smíšený systém	20
3.3 Volební systém v České republice	20
3.4 Volební systém na Slovensku	23
4 Obec, samospráva a její funkce	25
4.1 Veřejná správa a samospráva v České republice	25
4.2 Obec a orgány obecní samosprávy v České republice	29
4.3 Veřejná správa a samospráva na Slovensku	32
4.4 Rozdíly mezi českým a slovenským zákonem o obecním zřízení	35

5. Volební kampaně a politická reklama	40
5.1 Definice a typy volebních kampaní.....	40
5.2 Permanentní kampaň	42
5.3 Komunální a parlamentní volby versus negativní reklama	43
5.3.1 Česká republika	43
5.3.2 Slovensko	45
5.4 Česká republika ve srovnání se Slovenskem při použití volební kampaně	46
5.4.1 Česká republika	46
5.4.2 Slovensko	47
6 Zhodnocení výsledků komunálních voleb v České republice a na Slovensku od roku 2002 do roku 2010	49
6.1 Česká republika.....	49
6.2 Slovensko.....	54
Závěr	59
Seznam použitých zdrojů	61
Seznam tabulek a grafů.....	65
Seznam zkratk.....	66

Úvod

Již roku 1849, kdy byla poprvé u nás zavedena svobodná obecní samospráva se řeší i volby do obecního zastupitelstva, které jinak nazýváme komunální volby, jejíž problematikou se zabývá i tato bakalářská práce. Právě komunální politika je nejvíc opomíjené téma, a to z mnoha důvodů. Hlavním důvodem je to, že do hry vstupuje mnoho proměnných. Přitom právě komunální politika nejvíce vypovídá o politickém systému, a hlavně o tom, jak fungují politické strany. Výsledky voleb do obecních zastupitelstev se vždy liší od výsledků ostatních druhů voleb. Velká část voličů totiž nepreferuje jednu politickou stranu, ale konkrétní kandidáty. Stává se tedy, že strany, které vítězí ve volbách do Poslanecké sněmovny, v komunálních volbách neuspějí.

V České republice najdeme 4 druhy voleb: do Senátu, Poslanecké sněmovny, zastupitelstev obcí a zastupitelstev krajů. Přičemž právě komunální volby mají řadu paradoxů, hlavně to, že subjekty, které obdržely nejvíce hlasů od voličů nejsou těmi, kteří získají nejvíce mandátů. Lidé totiž vnímají komunální volby jako odlišné. Slovensko se od České republiky liší tím, že parlament má pouze jednu komoru, a to Národní radu, proto neprobíhají volby do Senátu. Další odlišností Slovenska je, že starostu si volí přímo.

Aktuálnost tohoto problému byla naposled viditelná hlavně v roce 2010, kdy se komunální volby konaly jak v České republice, tak na Slovensku. Přinesly řadu překvapivých výsledků a ukázaly nové politické kampaně. Pokud se podíváme na výsledky voleb v obou zemích, zjistíme, že lidé si uvědomují, že situace, v které se nacházejí, není jednoduchá. Je ale zřetelné, že v České republice je o politické dění větší zájem než na Slovensku. V České republice totiž byla vysoká volební účast, kdežto na Slovensku panuje absolutní nezájem. V komunálních volbách je dobře vidět, že lidé si raději volí konkrétní kandidáty, kteří jim mají co nabídnout, a ne politické strany, což dokázala i jasná výhra nezávislých kandidátů v obou zemích.

Jakmile se blíží volby, přibývá i skandálů a korupčních afér. Každý si může vést svou osobní kampaň, která je účinnější z důvodu vazby kandidáta a voliče, protože je možné voliče oslovit jen jediným společným projektem. Komunální volby charakterizuje slabý stranický systém, což je možné uvést na příkladu, kdy voliči dávají hlas jinému subjektu než ve volbách sněmovních, a i to podporuje osobní kampaň.

Za hlavní věc v komunálních volbách lze považovat uzavírací klauzuli. Ta byla uzákoněna v roce 2001, a díky ní se snížil počet stran v zastupitelstvech. To, že byla uzavírací klauzule zavedena i na úrovni komunální a krajské je velký ústupek z demokratických principů. Jedná se o jasný příklad toho, jak pomocí čísel znemožnit promítnutí názorů lidí do zastupitelských orgánů.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Prvním cílem bakalářské práce je popsat, zhodnotit a porovnat průběh komunálních voleb v České republice a na Slovensku. Práce bude na základě faktograficko analytické metody popisovat rozdíl volební kampaně v obou zemích, bude popisovat vývoj komunálních voleb, charakterizovat volební systémy a funkce samosprávy.

Hlavním bodem je komparace výsledků voleb v České republice a na Slovensku. Bakalářská práce bude vycházet z charakteristiky volebních systémů, historického vývoje voleb a politické kampaně obou zemí. Bude analyzována obec, samospráva a její funkce v obou státech. Bakalářská práce bude vycházet z historického kontextu obou zemí.

Práce je členěna do 6 kapitol. První kapitola bude na základě analytické metody popisovat historický vývoj obou zemí. Zaměřuje se na základní rozdíly a společné znaky historie. Druhá kapitola bude charakterizovat volební systém jak v České republice, tak na Slovensku. Dále se bakalářská práce zaměřuje na obec a její orgány a popisuje, jak funguje veřejná správa a samospráva. Tato kapitola ukáže rozdíly mezi českým a slovenským zákonem o obecním zřízení. Následně analyzuje volební kampaň. Sleduje rozdíly použití negativní reklamy při parlamentních a komunálních volbách.

V poslední kapitole bude použita komparativní metoda pro srovnání výsledků voleb v České republice a na Slovensku od roku 2002-2010. Tato kapitola zhodnotí výsledky voleb pomocí tabulek a grafů, ukáže jasné vítězství nezávislých kandidátů. V závěru dojde k porovnání dvou vývoje v komunální oblasti na Slovensku a v České republice.

V práci jsou využity hlavně literární zdroje, ale pro výsledky voleb a volební kampaně jsou použity také zdroje internetové. Mezi základní literární zdroje lze zařadit publikace Komunální politika, Demokracie v lokálním a politickém prostoru, Studie o volbách do zastupitelstev v obcích, Komunální volby v České republice v 2002. Ze zdrojů internetových byly použity hlavně zpravodajské servery a statistický úřad.

2 Historický vývoj komunálních voleb

V roce 1848 bylo zrušeno poddanství a vrchnostenské zřízení. Místo toho se zrodila organizace samosprávy osob. Samostatný revoluční rok 1848 je spojen s požadavkem obecní samosprávy. S tím souvisí i obecní volební právo.¹

Ve městech, hlavně královských, samosprávu reprezentovali konšelé tvořící městskou radu. Konšelé byli voleni městskou komunitou patriciátu a střídali se v předsednictví rady. Městskou samosprávu ovlivnila reforma Josefa II., kdy byly městské rady nahrazeny regulovanými magistráty.²

2.1 Česká republika

- **Rok 1848-1918**

V obcích a poddanských městech byla role samosprávy před rokem 1848 značně omezena. Rychtáři byli v čele vesnické samosprávy, ale byli závislí vůči majitelům panství. Vrchní úřady zajišťovaly všechny funkce obce, tudíž obec nedisponovala žádnou samostatnou funkcí.³

Po roce 1848 se šlechtické velkostatky včlenily do obecního katastrálního území. To se šlechtě nelíbilo, protože musela usilovat o hlasy svých poddaných.⁴

Zásady, na nichž byl postaven první obecní zákon v habsburské monarchii, byl zakotven ve Stadionově ústavě v IV. oddělení z března roku 1849. Zřízením obecní samosprávy se městům i obcím otevřela možnost se samostatně rozvíjet podle zákonných norem. První právní úprava obecního zřízení byla vyhlášena dne 20. března 1849. Obce byly tvořeny dosavadními katastrálními obcemi, které vytvořil Josef II. Zákon také určil způsob domovského práva. Začaly se též rozeznávat dvě působnosti, samostatná a přenesená. Samostatná působnost se týkala zájmu obce, přenesená působnost byla delegována státem. Orgány obce tvořil výbor a představenstvo. V průběhu roku 1850 proběhly první volby do obecních výborů. Ovšem v prosinci 1851 došlo k obnovení absolutistického režimu, a tak okresní a krajská samospráva vůbec nezačala působit. Samospráva byla ponechána pouze v místních obcích. V roce 1854

---

¹BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 39.

² ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha, 2010, s. 19-20.

³ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha, 2010, s. 19-20.

⁴ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003. s. 12-24.

uplynulo tříleté volební období obecních výborů, ale žádné nové volby nebyly vypsané, protože ve funkcích byly ponechány dosavadní obecní orgány. V roce 1859 se vyhlásilo nové obecní zřízení, ale nikdy nenabylo platnosti.⁵

Rok 1859 přinesl pád Bachova absolutismu, a tím se navrátila i ústavnost. Právě kvůli tomuto pádu, byly v roce 1861 vypsané volby do obecních orgánů. V únoru 1861 byla vydána Schmerlingova ústava a v březnu 1862 vznikl zákon, který určoval základní pravidla uspořádání obecních záležitostí. Nový zákon stanovil, že první muž obce už nebyl nazýván purkmistrem, ale starostou. Zákon rozeznával dvě skupiny občanů, a to osoby s domovským právem v obci a osoby vlastníci v obci nemovitosti nebo platící v obci přímou daň. Obec mohla mít dvě působnosti, samostatnou a přenesenou. Do obecních orgánů se v době monarchie volilo na základě veřejného, přímého, nevšeobecného a nerovného práva. Do veřejných záležitostí v obci mohl mluvit ten, kdo se podílel na jejich financování. Volit mohli občané obce, kteří byli rakouskými státními občany a platili přímou daň. Dále tzv. honorace, jako jsou duchovní, státní a zemští úředníci, doktoři, učitelé atd., platit daň nemuseli. Volit mohli muži starší 24 let, a právo být zvolen měli též muži starší 24 let, kteří plnili občanská práva. Do obecních výborů se volilo ve dvou či třech volebních sborech. Hlasování probíhalo pro každý voličský sbor zvlášť. V Čechách a ve Slezsku se volilo písemně, na Moravě ústně. Zvoleni byli občané, kteří získávali relativní většinu hlasů. Zvolení pak vybrali starostu a členy představenstva. Ke zvolení bylo třeba získat nadpoloviční většinu přítomných členů výborů.⁶

2.2 Společné znaky vývoje volebního práva od roku 1918 do roku 1990 v České republice a na Slovensku

• Rok 1918-1939

Dne 31. ledna 1919 byl přijat zákon č. 75/1919 Sb., který vydal řád volení v obcích Československé republiky. Aktivní volební právo měli všichni občané ČSR, bez rozdílů pohlaví, museli ale překročit 21 let. Občané museli bydlet v obci alespoň 3 měsíce a zákon je nesměl vylučovat z práva volit. Vyloučení byli např. osoby soudem odsouzení za takový trestný čin, s nímž zákon spojoval ztrátu volebního práva do obcí.

⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha, 2010, s. 19-28.

⁶ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha, 2010, s. 19-28.

Pasivní volební právo měli všichni, kteří vlastnili aktivní volební právo a dosáhli věku 26 let. Dále museli bydlet v obci alespoň 1 rok a nebyli z volitelnosti vyloučeni. Zákon stanovil povinnost volit a přijmout volbu.⁷

Volby se konaly podle dvou systémů, a to podle poměrného zastoupení nebo většinového systému. Poměrný systém se používal v obcích, které měly více jak 700 obyvatel. Většinový se používal menších obcí. Pokud byla navržena pouze jedna kandidátní listina, nebo bylo kandidovaných jen tolik, kolik bylo mandátů v zastupitelstvu, prohlásila volební komise kandidáty za zvolené. V případě většinového volebního systému nesoutěžili jednotliví kandidáti, ale celá strana. Volební právo bylo všeobecné, přímé, rovné a tajné. Volební zákon platil celých dvacet meziválečných let, kromě hospodářské krize, kdy došlo k prodloužení funkčního období zastupitelstev. V roce 1937 byl přijat zákon č. 111/1937 Sb., který doplnil obecní volební řád. Obecní volby v roce 1938 byly posledními svobodnými volbami na dalších 52 let.⁸

- **1939-1945**

Velkou změnu přinesl rok 1938. Po Mnichovu nastalo druhé pohnuté období česko-slovenské republiky. Zanikla samostatnost, suverenita a zasažen byl také československý demokratický systém. Existovaly pouze dvě strany – Strana národní jednoty a Národní strana práce. V březnu 1939 vznikl protektorát Čechy a Morava. Období protektorátu se charakterizovalo potlačováním samosprávných orgánů, včetně obecních. Ve všech obcích nad 3000 obyvatel byla rozpuštěna obecní zastupitelstva. Místo nich byli dosazeni vedoucí úředníci.⁹

- **1945-1990**

Od roku 1945 do roku 1948 se ustanovily místní národní výbory, které se po osvobození staly orgánem státní správy na místní úrovni. Přímé volby do jejich shromáždění neproběhly, pouze byly v roce 1946 přepracovány podle výsledků voleb parlamentních.¹⁰

Poválečné Československo přišlo s jinými principy místní správy. Orgány místní správy a státní moci se staly Národní výbory, které podléhaly ministerstvu, respektive

---

⁷ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003. s. 12-24.

⁸ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003. s. 12-24.

⁹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha, 2010, s. 19-28.

¹⁰ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003. s. 17.

vládě. Tím se porušily obecní zásady samosprávy, v nichž platí, že jedna její složka nemůže být nadřazena jiné. Dalším zásahem do samosprávy bylo nerespektování komunálního vlastnictví a k 31. prosinci 1949 byl majetek znárodněn. Od té doby obce hospodařily s majetkem státu. Orgány národního výboru byly plénum, rada a komise. Plénum rozhodovalo o nejdůležitějších věcech obce. Výkonným orgánem byla rada. V čele národního výboru byl předseda. Plénum bylo jediným přímo voleným orgánem. První přímé volby se uskutečnily v roce 1954. Nejdříve bylo volební období čtyřleté poté od roku 1971 pětileté. Aktivní volební právo měli občané od 18 let a pasivní od 21 let. Obec se skládala z jednomandátových volebních obvodů a ke zvolení byla potřeba absolutní většina hlasů. Pro jeden volební obvod existoval jeden kandidát, tudíž nebyla možnost volby. Období po roce 1948 bylo charakteristické vysokou participací, které bylo do určité míry formální. Konec národních výborů v Československu předznamenal převrat v listopadu z roku 1989. Výbory byly zrušeny dne 24. listopadu 1990 a nahradila je obecní samospráva.¹¹

2.3 Česká republika od roku 1990 až do současnosti

V roce 1989 se obnovila místní správa. Vstoupil v platnost nový obecní zákon, který zakotvil strukturu obecních orgánů, která s mírnými změnami trvá až dodnes. V roce 1990 se konaly komunální volby, které upravoval zákon České národní rady. Podle tohoto zákona se počet členů zastupitelstva pohyboval od 7 do 80 podle počtu obyvatelstva. Kandidovat mohly politické strany, politické hnutí nebo jejich koalice a nezávislí kandidáti. Hlasovací lístek mělo každé volené zastupitelstvo. Volit mohl každý občan starší 18 let, pokud mu to zákon nezakazoval. Volit mohl pouze v místě svého trvalého bydliště. Mohlo se hlasovat třemi způsoby. Na hlasovacím lístku se mohla označit jedna volební strana, nebo jednotlivý kandidáti z různých stran. Poslední způsob byl, že se označila jedna volební strana a z ostatních stran další jednotliví kandidáti. Systém, podle kterého se volilo lze označit jako personalizovaný poměrný systém. Neexistovala žádná uzavírací klauzule.¹²

Zákon č. 152/1994 Sb. přinesl určité změny. Snížen byl počet zastupitelů ze 7 na 5 i maximální ze 70 na 55. Další změnou bylo to, že přípuštění k volbám byli jen ti, kteří odevzdali petici se stanoveným procentem podpisů občanů obce, kteří podporují

¹¹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha, 2010, s. 19-28.

¹² BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003. s. 17-24.

jejich kandidaturu. Pro převod odevzdaných hlasů na mandáty byl použit systém Saint Lagüe. Mandáty byly přednostně udělovány těm, kteří svým počtem hlasů nejméně o 10% přesáhli průměrný počet hlasů na jednoho kandidáta této volební strany. Pokud bylo takových kandidátů víc, jejich pořadí se určilo podle počtů hlasů, které byly pro ně odevzvány.¹³

V roce 2001 parlament novelizoval stávající komunální volební systém. Volby se konají tajně, na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva podle poměrného zastoupení. Vyhláší je prezident nejpozději 90 dní před jejich konáním. Volby probíhají ve dvou dnech, a to v pátek a v sobotu. Dodatečné volby trvají pouze jeden den. Aktivní volební právo mají občané starší 18 let, kteří mají trvalý pobyt v obci a jsou státními občany nebo občany jiného státu, kteří mají právo volit podle mezinárodní úmluvy a jsou právně způsobilí. Volit nesmí osoba ve výkonu trestu odnětí svobody, člověk s omezenou svobodou z důvodu ochrany zdraví lidu, ten kdo je na vojenské základní nebo náhradní službě a voják z povolání. Pasivním volebním právem disponuje každý, kdo splňuje předchozí vymezení s výjimkou posledních dvou jmenovaných omezení. Zastupitel nesmí být zároveň zaměstnancem obce, zaměstnancem pověřeného obecního úřadu nebo krajského či finančního úřadu. Funkce člena je neslučitelná s výkonem státní služby podle služebního zákona. Politická strana může být členem pouze jedné volební strany pro jednu obec a každý kandidát může být uveden pouze na jedné listině. Politické strany a hnutí na rozdíl od nezávislých kandidátů a jejich sdružení nepotřebují žádné podpisy k podpoře kandidátky. Zastupitelstvo může nejpozději 85 dní před volbami vytvořit volební obvody. Volič má tolik hlasů, kolik se volí členů zastupitelstva. Hlavní změnou je, že byla zavedena uzavírací klauzule, která tvoří 5% z celkového počtu hlasů. Ovšem nejpodstatnějším zásahem byla změna volební formule. Namísto Saint Lagüe byla zavedena d'Hondtova metoda. Podle této metody se celkový počet odevzdaných hlasů pro volební stranu postupně dělí čísly 1,2,3...n, kdy n – představuje počet volených členů zastupitelstva. Mandát vzniká zvolením a také složením slibu. Zaniká odmítnutím slibu, nebo složením slibu s výhradou, pokud složí rezignaci, úmrtím, dnem voleb do zastupitelstva, pokud se obec sloučí nebo připojí k jiné obci, rozhodnutím soudu, změnou občanství či ztracením právní způsobilosti. Mohou se konat dodatečné volby nebo opakované volby – ty se konají, pokud poklesl počet členů pod stanovenou hranici. Pokud vznikly mandáty

---

¹³ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003. s. 17-24.

těmito mimořádnými volbami, trvají pouze do řádného funkčního období, nikoli tedy 4 roky.¹⁴

2.4 Slovensko od roku 1989 do současnosti

V srpnu roku 1990 Slovensko přijalo zákon č. 346/1990 Sb. o volbách do orgánů samosprávy obcí. V roce 1990 se také konaly první svobodné komunální volby. V lednu 1991 nabyl zákon další ustanovení, které změnilo podobu veřejné správy na Slovensku. Jedna z nejvýznamnějších změn, které zákon přinesl, bylo zrušení národních výborů. Místo národních výborů byl vytvořen dvoukolový systém veřejné správy, který odděluje státní správu od samosprávy. Každá z těchto složek má tedy svoje pravomoci i odlišnou organizaci. V roce 1990 byl přijat zákon o organizaci místní státní správy. Zákon stanovil 121 obvodů a 38 okresů. Krajský stupeň státní správy byl zrušen. Od roku 1992 se proces reformy zastavil a nepohnul se až do roku 1996.¹⁵

Právě v roce 1996 se přijaly dva zákony, a to zákon č. 221/1996 Sb. o územním a samosprávním členění Slovenské republiky a zákon č. 222/1996 Sb. o organizaci místní státní správy. Z 38 okresů bylo vytvořeno 79 okresů a nových 8 krajů. Státní správu tedy vykonávají okresní a krajské úřady. Byla zavedena integrovaná místní státní správa. V roce 1999 se vláda rozhodla pokračovat v reformě veřejné správy. Uskutečnit se měly čtyři reformy, a to decentralizace, reforma institucí veřejné správy, modernizace a reforma územního členění. Bohužel změna územního členění se neuskutečnila a také modernizace veřejné správy se realizovala jen částečně. Reforma institucí měla za cíl organizaci místní státní správy a zrušení okresních úřadů. Chtěli zavést také síť státní správy a změnit místní strukturu, která se na Slovensku charakterizuje velkou rozdrobeností, protože existuje velký počet malých obcí. Nyní se na Slovensku realizuje model mezi obecní spolupráce. Podstatné změny nastaly pouze v oblasti decentralizace. Měla se uskutečnit decentralizace kompetencí, financí a politické moci a to vše naráz. To se ovšem nestalo, což v dnešní době způsobuje dost problémů. Zákonem č. 302/2001 Sb. o samosprávě vyšších územních celků se vytvořila druhá úroveň samosprávy. Zákonem č. 416/2001 Sb. se přesunuly některé působnosti z orgánů státní správy na obec a vyšší územní celky. Společně s přesunem kompetencí dochází také přesunu majetku státu na obec a samosprávné kraje, a to na základě zákona o majetku vyšších

¹⁴ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003. s. 17-24.

¹⁵ BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 57-58.

územních celků a novely zákony o majetku obcí. V letech 1998-2002 se bohužel neuskutečnila daňová decentralizace, což i v dnešní době mnoha obcím i samosprávným krajům způsobuje mnoho problémů, protože nemají vlastní příjmy.¹⁶

---

¹⁶ MESEŽNIKOV, G. *Komunálne vol'by 2002*. Bratislava, 2003, s.10-19.

3 Charakteristika volebních systémů

Volby jsou demokratický způsob výběru reprezentantů, kteří zastupují občany. Volby zaručují základní demokratické principy jako je: demokratická kontrola, všeobecná účast, politická rovnost a většinová vláda.¹⁷

3.1 Komunální volby v ústavním pořádku v České republice

Jsme unitární stát a členíme se na územní samosprávné celky, jako jsou obce a kraje. Jejich roli upravuje Hlava sedmá Ústavy ČR, která se nazývá Územní samospráva. Ústava neudává, jaký volební systém se má pro volby do zastupitelstva použít. Žádná z verzí volebního zákona před 2001 nestanovila, že se volby konají podle systému poměrného zastoupení, přestože se od 90. let používala metoda Saint-Laguého. Teprve současný zákon stanovuje, že se volí podle poměrného systému. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí musí schválit horní komora parlamentu a Poslanecká sněmovna ji nemůže v tomto případě přehlasovat. Jediná instituce, která může regulovat zákon o obecních zastupitelstvech je horní komora Parlamentu.¹⁸

3.2 Obecná charakteristika volebních systémů

Volební systém chápeme jako princip, na kterém je založeno převádění hlasů na mandáty. Používáme dva základní volební principy a to proporcionální a většinový, které se liší hlavně sestavováním volebních obvodů.¹⁹

3.2.1 Většinový systém

U tohoto systému vždy vyhrává jen jeden kandidát, který získal v daném obvodu většinu hlasů. Zpravidla se volí v jednomandátových obvodech, kdy každý obvod má jednoho zástupce. Tento systém není pro malé strany, protože nedokážou získat v jednotlivých obvodech většinu, a proto je většinou ve vládě jen jedna strana. Máme dva druhy většinových systémů: jednokolový a dvoukolový.²⁰

Existují tyto varianty většinového systému:²¹

---

¹⁷ DAVID, R. *Politologie*. Olomouc, 1996, s. 303.

¹⁸ ŠARADÍN, P., OUTLÝ J. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. Olomouc, 2004, s. 11-12.

¹⁹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha, 2010, s. 52.

²⁰ DAVID, R. *Politologie*. Olomouc, 1996, s. 305.

²¹ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. Praha, 2006, s. 55-58.

- **Relativní většinový systém pro jednomandátové obvody**

Zde vítězí vždy kandidát, který získal nejvíce hlasů a to bez ohledu na to, jak je zisk velký konkrétně. Vítězem se tedy může stát i ten, který získal méně jak 50% hlasů voličů nebo méně než činí součet hlasů jeho protikandidáta. Vždy se může hlasovat jen pro jednoho kandidáta. Tento systém se používá při volbách starostů na Slovensku.

- **Relativní většinový systém pro vícemandátové obvody**

V tomto systému má volič tolik hlasů, kolik je mandátů. Ten kandidát, který dostane nejvíce hlasů, získá mandát. Volič tak hlasuje pro jednotlivé kandidáty. Na Slovensku se tak volí do krajské a místní samosprávy.

- **Absolutní většinový systém**

Většinový systém předpokládá, že kandidát získá nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů. Pokud se tak nestane, proběhne další kolo hlasování, přičemž do druhého kola postoupí jen ti kandidáti, kteří získali v prvním kole nejvíce příznivců, většinou se tedy jedná o dva kandidáty. U nás se tento systém používá při volbě senátorů, na Slovensku při volbě prezidenta a županů.

3.2.2 Systém poměrného zastoupení

Tento systém lze také nazývat jako proporční. Je více demokratický než většinový. Umožňuje zastoupení menších stran. Mínusem tohoto systému je, že vláda, která vzejde z tohoto systému je málo stabilní, protože je v ní více stran, které se nemusí shodnout. Některé státy si zavedly podmínky pro vstup do parlamentu, v němž strana musí získat alespoň 5% hlasů. Volby probíhají jak v celostátním měřítku, tak v několika obvodech.²²

Existují dvě varianty poměrného zastoupení:²³

- **Systém kandidátních listin**

Seznam uchazečů o mandát za danou stranu, hnutí či koalici se nazývá kandidátní listina. Přičemž vítězní kandidáti jsou vybíráni právě z této listiny. Užívá se u nás při volbě do Poslanecké sněmovny a na Slovensku při volbách do Národní rady.

---

²² DAVID, R. *Politologie*. Olomouc, 1996, s. 306.

²³ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. Praha, 2006, s. 60-62.

- **Systém jedno jmenného přenosného hlasování**

Zde má každý volič možnost si vytvořit pořadí kandidátů. Aby byl kandidát zvolen, musí překročit Hareovu kvótu. Ta propočítává mandáty prvních preferenčních hlasů. Pokud se neobsadí všechna křesla, tak se v druhém hlasování nepřihlíží na kandidáta s nejnižším počtem hlasů, a dochází tak k přerozdělení hlasů podle druhých preferencí. Tímto způsobem je postupováno až do obsazení všech mandátů.

3.2.3 Smíšený systém

V některých zemích se můžeme setkat se systémem smíšeným, který v sobě kombinuje většinový i poměrný systém. Komory parlamentu se tak volí různými systémy.²⁴

Nejznámější smíšené systémy jsou.²⁵

- **Personalizované proporční zastoupení**

Zde se část parlamentu volí většinovým systémem a část pomocí kandidátních listin. Funguje pomocí vzájemného vyrovnání, to znamená, že mandáty, které strana získala v jednomandátových většinových okruzích, jsou odečteny od celkového množství mandátů, které strana získala v rámci systému poměrného zastoupení.

- **Paralelní systémy**

Kombinuje se tady systém většinový a systém poměrný. Každý volič disponuje dvěma hlasy, jeden dá straně, hnutí či koalici a druhý dá kandidátovi za jednomandátový obvod. Poprvé byl tento systém použit v Brazílii a dnes je docela častý při volbách do parlamentu.

3.3 Volební systém v České republice

Volební systém pro komunální volby není dán Ústavou. Až zákon z roku 2001 určuje, že se bude volit podle systému poměrného.

U každého poměrného systému existují hlavní proměnné, které nám pomohou komunální volby charakterizovat. Nyní se podíváme na volební systém obecně,

---

²⁴ DAVID, R. *Politologie*. Olomouc, 1996, s. 306.

²⁵ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. Praha, 2006, s. 62-64.

následně na základní proměnné, za které budeme považovat velikost volebního obvodu a výši uzavírací klauzule.²⁶

Aktivní i pasivní právo má občan, který dosáhl věku osmnácti let. V roce 2002 byly zrušeny volební komise na různých úrovních kromě okrskových. Do voleb do zastupitelstev obcí může podat kandidátní listinu registrovaná politická strana nebo hnutí či jejich koalice, nezávislý kandidát, sdružení nezávislých kandidátů, případně sdružení politické strany nebo hnutí a nezávislých kandidátů. Pokud kandiduje nezávislý kandidát nebo jejich sdružení musí ke kandidátní listině přiložit petici voličů, kteří je podporují. Zastupitelstvo může zřídit volební obvody. Na volebním lístku jsou kandidátní listiny ve sloupcích, pořadí ale může volič ovlivnit. Každý volič má tolik hlasů, kolik se volí členů zastupitelstva. Hlasy může rozdělit pro kandidáty z různých volebních stran. Mandáty pro zastupitele se rozdělují podle d'Hondotovy metody. Pokud některý z kandidátů získá o 10% hlasů více, než je průměr kandidátní listiny, posune se na první místo kandidátky. Pro volby do zastupitelstev v obcích je 5% uzavírací klauzule. Klauzule ale může být podle §45 odstavce 1 příslušného zákona poměrně snížena. Můžeme být svědky toho, že zastupiteli se nemusí stát ti, kteří získali nejvyšší počet hlasů. Ve větších obcích a městech mají kandidátky charakter volební strany a jsou tedy spojeny určitým programem nebo stylem. V malých obcích se klade důraz na individualitu, nezávislost a volební výsledek kandidáta.²⁷

- Velikost volebního obvodu a uzavírací klauzule

Udělat rozbor velikosti volebního obvodu v komunálních volbách je složité, protože si ji určují samy obce. Zákon o obcích rozděluje města a městské části do sedmi skupin podle počtu obyvatel. Též stanovuje počet zastupitelských mandátů. Samo zastupitelstvo obce si musí 85 dnů před volbami samo uvést kolik členů bude v následujícím období mít. Jedním z hlavních důvodů, proč je obtížné vytvořit si představu o povaze volebního systému pro komunální volby, je extrémní rozkolísanost velikosti volebních obvodů. Velikost volebního obvodu lze vypočítat jako vážený průměr všech velikostí obvodů v systému.²⁸

---

²⁶ ŠARADÍN, P., OUTLÝ J. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. Olomouc, 2004, s. 26-27.

²⁷ HUDÁK, J., JÜPTNER, P., SVOBODA, J. *Komunální politické systémy*. Praha, 2003, s. 11-13.

²⁸ ŠARADÍN, P., OUTLÝ J. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. Olomouc, 2004, s. 26-38.

Nyní něco o uzavírací klauzuli. Ta se poprvé objevuje, až když se prosazuje opozičně smluvní balíček zákonů. V tomto zákoně ještě klauzule ale obsažena nebyla. Teprve až když vznikl pozměňovací návrh občanských demokratů tak do něj bylo přidáno 5% kvorum. V komunálních volbách se dá počet hlasů zjistit třemi způsoby. Pokud jsou na hlasovacím lístku označeni pouze jednotliví kandidáti volebních stran, obdrží hlas každý z nich. Jestli je označena pouze volební strana, obdrží hlas každý z nich. Je-li označena volební strana a současně i jednotliví kandidáti, dostane hlas každý označený kandidát a poté podle hlasovacího lístku zbylý počet kandidátů. Různorodost velikosti volebních obvodů pak v České republice způsobuje, že v malých a středních obcích se uzavírací klauzule vůbec neuplatní.²⁹

Metody používané od roku 1990 pro přepočítání hlasů na mandáty:³⁰

1. Hagenbach-Bischoffova metoda

Tato metoda se používá v systému poměrného zastoupení. Zde se využije volebního čísla, které se získá podílem všech odevzdaných hlasů na volebním obvodu, kde se počet mandátů rozdělí, počtem těchto mandátů zvětšeným o jednu. Mandáty většinou nejsou přiděleny v prvním sčítání hlasů, a tudíž se čeká na druhé sčítání.

2. d'Hondtova metoda

Tato metoda se stala nejpoužívanější a prochází řadou změn. Poprvé u nás byla použita v roce 1990 ve volbách do zastupitelstev obcí, od roku 2002 se používá ve volbách do zastupitelstev krajů, od roku 2002 tímto způsobem volíme do Poslanecké sněmovny a od roku 2004 do Evropského parlamentu. Tato metoda na rozdíl od Hagenbach-Bischoffovi metody rozdělí všechny mandáty v prvním sčítání hlasů. Funguje na základě volebního dělitele – každá strana se postupně dělí čísly ze stanové řady. Podíly se seřadí od nejvyššího k nejnižšímu a následně vznikne řada tolika podílů, kolik se v daném obvodu rozdělují mandátů.

Shrnutí

V poměrném volebním systému lze představit dva typy volebních systémů pro volby do zastupitelstev. Prvním je systém vázaných kandidátních listin, který

²⁹ ŠARADÍN, P., OUTLÝ J. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. Olomouc, 2004, s.26-38.

³⁰ *Metody pro přepočítání hlasů na mandáty* [online]. 20011 [cit. 2011-10-18]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metody_pro_prepecet_hlasu_na_mandaty>.

neumožňuje hlasovat pro kandidáty zapsané na více kandidátních listinách nebo ovlivnit pořadí na kandidátkách. Druhým je systém, který chápe kandidáty jako jednotlivce, bez listin, s řazením kandidátů podle abecedy. Podle kandidátních listin jsou uchazeči uvedeni na hlasovacím lístku. Volič může ovlivnit pořadí na kandidátních listinách, dále může dělit hlasy mezi kandidáty různých volebních stran. Zavedením 5% uzavírací klauzule se stalo postavení nezávislých kandidátů nevyvážené.³¹

3.4 Volební systém na Slovensku

Do obecních (městských zastupitelstev) na Slovensku volí podle modifikovaného většinového volebního systému. V jednom volebním obvodu může být rozděleno více mandátů. Starosta se volí podle většinového systému a kandidáti soutěží o jeden mandát s tím, že ho získá ten uchazeč, který získá nejvyšší počet odevzdaných hlasů.³²

K volbám může jít každý obyvatel Slovenska, který má v obci nahlášen trvalý pobyt. Každá obec si vede stálý záznam voličů, v němž se zapisují obyvatelé obce, kteří dosáhli 18 roků. Od roku 2001 mohou volit i cizinci s trvalým pobytem v obci. Volič musí mít 18 let, být způsobilý na právní úkony, nesmí být ve výkonu trestu odnětí svobody, ve výkonu vojenské služby a nesmí být omezena osobní svoboda z důvodu ochrany zdraví lidí. Pokud chce kandidát vykonávat funkci starosty musí mít alespoň 25 let. I cizinec s trvalým pobytem v obci může kandidovat. Kandidovat mohou členové politických stran, ale i nezávislí kandidáti, ti ale musí doložit potřebný počet podpisů občanů, kteří podporují jejich kandidaturu. Volič může vybrat konkrétní osobu bez toho, aby tato osoba byla nucena kandidovat za politickou stranu.³³

Slovensko má pouze dvě statutární města a to Bratislavu a Košice. Tyto města mohou být rozdělena na městské části. Jestliže strana kandiduje v některé městské části v koalici, musí v té samé koalici kandidovat i v ostatních městských částech. Volby starostů a zastupitelstva se konají souběžně, přičemž starosta se volí přímo. Významnou věcí na Slovensku jsou volební obvody, které musí nejpozději 65 dnů před volbami určit místní zastupitelé. V těchto obvodech se volí od jednoho do dvanácti zastupitelů, pokud má tedy obec 12 a méně zastupitelů může tvořit pouze jediný volební obvod. Volby zabezpečují Ústřední volební komise, okresní, městské, místní a okrskové

³¹ HUDÁK, J., JüPTNER, P., SVOBODA, J. *Komunální politické systémy*. Praha, 2003, s.13-14.

³² MESEŽNIKOV, G. *Komunálne vol'by 2002*. Bratislava, 2003, s.12-13.

³³ MESEŽNIKOV, G. *Komunálne vol'by 2002*. Bratislava, 2003, s.12-13.

volební komise, do nichž volební strany delegují své zástupce. Počet zastupitelů se pohybuje od 9 do 60, pokud má obec méně než 40 obyvatel může si volit pouze 5 poslanců.³⁴

Kandidátní listiny podávají politické strany, koalice nebo nezávislý kandidáti vždy osobně v každém volebním obvodu. Kandidáti, kteří splnili podmínky, jsou zařazeni na hlasovací lístek, ale mohou se do 3 dnů před začátkem voleb vzdát své kandidatury, ale toto rozhodnutí je nezvratné. Volby vyhlašuje předseda Národní rady, den voleb určí 90 dní před jejich konáním. V čase 48 hodin před volbami je zakázané zveřejňovat jakékoli informace o politických stranách a nezávislých kandidátech. Volič zakroužkuje kandidáty, kterým chce dát svůj hlas, volič tedy může volit různé politické strany. Pro volbu starosty je každá obec jednomandátovým volebním obvodem. Mandát získají ti kandidáti, kteří dostali nejvíce hlasů. Starostou se stává ten kandidát, který skončil první v pořadí.³⁵

Občané mají možnost vyjádřit svůj názor na veřejných shromážděních obyvatel obce. Na samosprávě se též mohou podílet, ač omezeným způsobem, i vlastníci nemovitého majetku a občané, kteří mají v obci pouze přechodný pobyt.³⁶

---

³⁴ HUDÁK, J., JÜPTNER, P., SVOBODA, J. *Komunální politické systémy*. Praha, 2003, s.21-22.

³⁵ MESEŽNIKOV, G. *Komunálne voľby 2002*. Bratislava, 2003, s. 13-15.

³⁶ HUDÁK, J., JÜPTNER, P., SVOBODA, J. *Komunální politické systémy*. Praha, 2003, s.21-22.

4 Obec, samospráva a její funkce

Komunální politika se provádí v prostředí místní samosprávy, která ale není úplně osobitou strukturou. Provádí se pouze v prostředí státu, jakožto svrchovanost, monopol mocenského donucení. Stát je těsně propojen s veřejnou mocí, ta je vykonávána subjekty, které své oprávnění odvozují od státu, který je jejím prvotním nositelem. Stát realizuje svou moc dvě způsoby, a to jednak orgány moci zákonodárné, výkonné a soudní, jednak přes jiné subjekty, pak tuto veřejnou moc nazýváme veřejná správa. Ta se uskutečňuje v podobě státní moci, samosprávy a jiné veřejnoprávní korporace.³⁷

4.1 Veřejná správa a samospráva v České republice

Veřejná správa

Definice veřejné správy je velice složitá, proto je lepší uvést její znaky, kterými mohou být:³⁸

- Veřejná správa sleduje obecné cíle a je vykonávána ve veřejném zájmu,
- je to činnost podzákonná a má výkonný charakter,
- může být činností mocenskou i činností organizační,
- osoby veřejného práva se projevují jako specifické prostředky veřejného nebo soukromého práva.

Encyklopedie veřejné správy formuluje pojem veřejné správy jako „...*správu veřejných záležitostí, která je uskutečňována ve veřejném zájmu, jakožto projev, resp. součást výkonné moci...Jde o organizovanou činnost, která musí být svěřena určitému subjektu, který zaručuje, že bude vykonávána. Tímto subjektem je v první řadě stát a dále jiné subjekty, které k tomu byly státem zákonem zmocněny...veřejná správa je tvořena dvěma subsystémy, a to státní správou a samosprávou.*“³⁹

Samospráva

³⁷ BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 11.

³⁸ VALEŠ, L. *Politologické aspekty veřejní správy*. Plzeň, 2006, s. 10.

³⁹ MATES, P., WOKOUN, R. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha, 2001, s. 134.

Subjektem nestátního charakteru rozumíme veřejnoprávní korporace, které svoji subjektivitu odvozují od státu. Veřejnoprávní korporace se dělí na územní a zájmové. Územními veřejnoprávními korporacemi jsou obce a kraje, zájmovými veřejnoprávními korporacemi jsou především profesní komory. Základním prvkem samosprávy je:⁴⁰

- území nebo činnost, vůči kterým působí,
- v samosprávě působí osoby podřazené,
- vlastní rozpočet, podle kterého hospodaří,
- samospráva je právnická osoba veřejného práva, která má soustavu samosprávných orgánů.

Stát do samosprávy může zasahovat jen v případě rozporu činů a v rozporu samosprávy se zákonem.⁴¹

Posláním obecní samosprávy je uskutečnění vlastní samosprávné moci. Obec při výkonu své samosprávy spravuje sama sebe. Není však možné, aby veškeré úkoly vykonávala jako celek. Z tohoto důvodu si zřizuje kompetentní samosprávné orgány. Vztah mezi samosprávnou a státem bývá většinou konfliktní, jelikož existence samosprávy omezuje vládní byrokracii. Samospráva přispívá k větší svobodě jedince, dá se říci, že bez samosprávy nelze hovořit o plně demokratickém a svobodném systému vládnutí.⁴²

Existují principy, jimiž se samospráva řídí:⁴³

1. **Demokratičnost** – základní orgány jsou přímo voleny občany, jsou jim tedy přímo odpovědné.
2. **Podřízenost** – volené orgány jsou nadřazené všem ostatním orgánům společenství.
3. **Demokratické způsoby rozhodování** – pro samosprávu je charakteristické rozhodování ve sboru, tedy kolegiálně.

---

⁴⁰ BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 11-12.

⁴¹ VALEŠ, L. *Politologické aspekty veřejní správy*. Plzeň, 2006, s. 31-32.

⁴² BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 11-12.

⁴³ VALEŠ, L. *Politologické aspekty veřejní správy*. Plzeň, 2006, s. 32-33.

4. **Autonomnost rozhodnutí orgánů samosprávy** – samosprávná rozhodnutí jsou většinou konečná a žádný jiný orgán, který stojí mimo samosprávu nemá právo toto rozhodnutí revokovat kromě rozhodnutí soudu, pokud nedošlo k porušení zákona.
5. **Volební princip** – Samospráva používá pro uvádění do úřadu zpravidla princip volební – volba starosty, členů rady atd.
6. **Neexistence zásady hierarchické podřízenosti a nadřízenosti** – ačkoliv rozlišujeme územní samosprávu místní a vyšší, toto rozlišení znamená pouze rozdílný územní rozsah samospráv, ale určitě ne to, že by orgány samosprávy „nižší“ byly podřízeny orgánům samosprávy „vyšší“. Oba druhy samospráv mají svou vlastní přímou legitimitu a rozdílnou působnost.
7. **Právo na vlastní majetek a svobodné nakládání se svými financemi** – existují dvě působnosti – samostatná a přenesená. Právním podkladem pro přenos výkonu státní správy na orgány územní samosprávy je článek 105 Ústavy ČR. Vždy se tak může dít jen na základě zákona.

Samostatná a přenesená působnost

Orgány územní samosprávy v rámci smíšeného modelu veřejné správy vykonávají dvojí působnost.

- **Samostatná působnost**

Územní samosprávný celek vykonává samostatnou působnost tehdy, spravuje-li své záležitosti samostatně, na vlastní odpovědnost, přičemž je vázán jen právním řádem, nikoliv už interními akty, které jsou typické především pro hierarchizovanou státní správu. Toto tvrzení platí jak na zákon o obcích, tak na zákon o krajích. Obce a kraje v samostatné působnosti hospodaří se svým majetkem, spolupracují s dalšími obcemi případně kraji i s jinými právníckými nebo fyzickými osobami a projednávají některé přestupky. Také vykonají přímou demokracii a to tím, že vyhlašují místní referenda. Důležité je také to, že primárním orgánem samosprávných celků, který má pravomoc výkonu samostatné působnosti, je zastupitelstvo, tedy orgán, který vzešel z přímých

demokratických voleb. Obce mají možnost v samostatné působnosti vydávat jak obecně závazné vyhlášky stanovující občanům povinnosti, tak vyhlášky povinnosti osobám nestanovující, kraje tuto možnost nemají a jsou omezeny pouze na vyhlášky, které osobám nestanovují povinnost. Samospráva obcí realizuje také hospodaření s obecním majetkem nebo v oblasti spolupráce obcí, jejich slučování a rozdělování. Samospráva může činit pouze to, co jí stát formou zákona umožní.⁴⁴

- **Přenesená působnost**

V některých případech je výhodnější, je-li některá ze státních pracovních náplní svěřena k výkonu subjektu od státu odlišného. Tímto nestátním subjektem je nejčastěji územní samospráva. Výkon stále zůstává výkonem státní moci, přestože není státem činěn. Speciální právní úprava zavádí zvláštní členění podle rozsahu přenesené působnosti obcí. Podle tohoto pojetí není přenesená působnost jednotná, ale existuje ve třech formách:⁴⁵

- Obce vykonávají státní správu v základním rozsahu a ve správním obvodu, který se kryje s územím vlastní obce
- Obce s pověřeným obecním úřadem – ty vykonávají státní správu v širším rozsahu a ve větším správním obvodu, než je území jedné obce.
- Obce s rozšířenou působností – vykonávají státní správu v ještě větším rozsahu a na větším území než obce předchozí.

Protože výkon přenesené působnosti obce je povinností obce, souvisí předchozí členění obcí také se situací, kdy obec tuto povinnost neplní. Toto členění obcí podle rozsahu přenesené působnosti umožňuje, aby obec „vyšší“ mohla zasáhnout, jestliže obec, která spadá do jejího obvodu neplní funkci vykonavatele státní správy a buď v celém rozsahu, nebo částečně daný výkon převzít. Kraje mají v tomto ohledu stejné povinnosti.⁴⁶

---

⁴⁴ VALEŠ, L. *Politologické aspekty veřejní správy*. Plzeň, 2006, s. 93-104.

⁴⁵ VALEŠ, L. *Politologické aspekty veřejní správy*. Plzeň, 2006, s. 93-104.

⁴⁶ VALEŠ, L. *Politologické aspekty veřejní správy*. Plzeň, 2006, s. 93-104.

4.2 Obec a orgány obecní samosprávy v České republice

Obec představuje základní územní samosprávné společenství občanů. Obec je veřejnoprávní korporací, která navenek jedná prostřednictvím svých orgánů, respektive funkcionářů, tedy fyzických osob. Podle Ústavy ČR se jedná o zastupitelstvo obce, dalšími orgány obce jsou podle zákona č.128/2000 Sb. o obcích, rada obce, starosta, obecní úřad, zvláštními orgány je také komise, jestliže jí byl svěřen výkon přenesené působnosti. Zastupitelstvo a rada si mohou zřídit vlastní orgány, a to výbory a komise. Zákon rozlišuje obce, města a statutární města. Obec, která má alespoň 3000 obyvatel se může stát městem, pokud tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Statutární města stanovuje zákon o obcích. Ty se mohou členit na městské obvody nebo městské části. Pokud se tak člení, jsou vydávány formou obecně závazné vyhlášky. Města spravuje samostatně zastupitelstvo města. Dalšími orgány města jsou rada, starosta, městský úřad (pokud se jedná o statutární město tak primátor a magistrát) a zvláštní orgány města. Městské obvody statutárních měst mají své vlastní statutární orgány.⁴⁷

Orgány obce

1. Zastupitelstvo

Zastupitelstvo je základní orgánem obecní samosprávy, protože o jeho složení rozhodují občané přímo ve volbách. O počtu členů zastupitelstva rozhoduje počet občanů.

- do 500 obyvatel je to 5 až 15 členů
- od 500 do 3000 obyvatel je to 7 až 15 členů
- od 3000 do 10 000 obyvatel je to 11 až 25 členů
- od 10 000 do 50 000 obyvatel je to 15 až 35 členů
- od 50 000 do 150 000 obyvatel je to 25 až 45 členů
- nad 150 000 obyvatel je to 35 až 55 členů

---

⁴⁷BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003, s. 26.

Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením, člen zastupitelstva složí slib a ten potvrdí svým podpisem.⁴⁸

Za nejdůležitější pravomoci zastupitelstev považujeme:⁴⁹

- a) „*Schvalování rozpočtu obce*
- b) *zřizování obecní policie*
- c) *schvalování investic, nabytí a pozbytí majetku obcí*
- d) *poskytování dotací, darů a grantů z obecních prostředků*
- e) *zřizovatelskou funkci kapitálových společností, příspěvkových organizací, obecně prospěšných společností, dalších organizačních složek obce*
- f) *schvalování územně plánovacích předpisů a rozvojového plánu“*

Ze svých řad zastupitelstvo volí radu, starostu a jeho zástupce. Může si ustavit jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory, vždy musí zřídit dva výbory, a to finanční a kontrolní. Zastupitelstvo je usnášeníschopné při přítomnosti nadpoloviční většiny zastupitelů. Jednání zastupitelstva jsou veřejná. Členové se scházejí nejméně jednou za tři měsíce.⁵⁰

2. Rada obce

Rada je zákonem označena jako výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti a je odpovědná zastupitelstvu. V přenesené působnosti rada rozhoduje jen tehdy, pokud tak stanoví zákon. Členy rady jmenuje a odvolává zastupitelstvo. Radu tvoří starosta, nejméně jeden místostarosta a další členové.⁵¹

Počet členů je lichý a činí nejméně 5 a maximálně 11 členů. V malých obcích, tzn. do 15 zastupitelů se rada nevolí a jejich pravomoci vykonává starosta.

---

⁴⁸ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha, 2010, s. 39-40.

⁴⁹ VALEŠ, L. *Politologické aspekty veřejní správy*. Plzeň, 2006, s. 128.

⁵⁰ HUDÁK, J., JÜPTNER, P., SVOBODA, J. *Komunální politické systémy*. Praha, 2003, s. 9

⁵¹ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003, s. 29.

Zastupitelstvo vykonává působnost rady v případě, že jejich počet kles pod 5 a na nejbližších zasedání se ho nepodařilo doplnit.⁵²

Radě obce je vyhrazeno:⁵³

- a) zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu,
- b) vydávat nařízení obce,
- c) stanovit pravomoci obecnímu úřadu,
- d) projednávat a řešit návrhy, připomínky a podněty, které radě předložilo zastupitelstvo obce nebo komise rady,
- e) ukládat pokuty ve věcech samostatné působnosti obce.

Schůze nejsou veřejné a k jejímu platnému usnesení je potřeba nadpoloviční většina všech členů rady. Rada může zřídit komise jako své iniciativní a kontrolní orgány.⁵⁴

3. Starosta

Starostu volí zastupitelstvo obce ze svých řad a tudíž je také zastupitelstvu odpovědný. Starosta zastupuje obec navenek a musí být občanem České republiky. Starosta zpravidla svolává a řídí zasedání zastupitelstva a rady obce. Starostu zastupuje místostarosta, a to v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy starosta nevykonává funkci. Starosta může v přenesené působnosti zřídit zvláštní orgány obce.⁵⁵

Do jeho kompetence např. patří:⁵⁶

- a) jmenování a odvolání tajemníka obecního úřadu
- b) může pozastavit rozhodnutí rady obce
- c) rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti, kterému svěřila rada

---

⁵² NOVOTNÝ, V. *Územní samospráva a její organizace*. Praha, 2005. s. 33.

⁵³ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha, 2010, s. 44-45.

⁵⁴ HUDÁK, J., JÜPTNER, P., SVOBODA, J. *Komunální politické systémy*. Praha, 2003, s. 9

⁵⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha, 2010, s. 45-46.

⁵⁶ HUDÁK, J., JÜPTNER, P., SVOBODA, J. *Komunální politické systémy*. Praha, 2003, s. 10-11.

d) odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce

4. Obecní úřad

Obecní úřad se skládá ze starosty, místostarosty, tajemníka (je-li tato funkce zřízena) a zaměstnanců obce. V čele obecního úřadu stojí starosta. Obecní úřad se může dělit na odbory a oddělení, tyto úseky zřizuje rada obce. V obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností se zřizuje funkce tajemníka. Pokud není tajemník ustanoven, plní jeho věci starosta. Obecní úřad v samostatné působnosti plní úkoly, které mu uloží zastupitelstvo obce nebo rada obce a pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti.⁵⁷

Ostatními orgány obce jsou výbory či komise. Výbory ustanovuje zastupitelstvo a mají poradní, iniciativní a kontrolní funkci. Jsou minimálně tříčlenné a jejich funkční období končí s funkčním obdobím zastupitelstva. Zastupitelstvo musí ze zákona vytvořit výbor kontrolní a finanční. Další výbory lze vytvářet i rušit libovolně. Výbory se zabývají vlastními podněty nebo podněty zastupitelů a občanů obce. Libovolně lze také vytvářet i rušit komise obecní rady, které jsou úzce spojené s radou a často také se zájmovou sférou. Funkcí těchto komisí je zasílat radě návrhy nebo radit místní exekutivě, podněty také mohou zasílat občané. Funkční období je opět svázáno s funkčním obdobím zastupitelstva. Nejznámější je přestupková komise a povodňová komise.⁵⁸

4.3 Veřejná správa a samospráva na Slovensku

Ústava Slovenské republiky z roku 1992 upravovala pouze samosprávu na úrovni obcí s tím, že zřízení vyšší územní samosprávy bylo ponecháno obyčejnému zákonu. Tento zákon byl přijat až v roce 2001 a zároveň došlo také k zakotvení krajů jako celků vyšší územní samosprávy v Ústavě. Je tedy patrné, že stejně jako v České republice byla realizace krajské samosprávy na Slovensku nesnadným a časově náročným procesem. Vznik samosprávy krajů byl výsledkem reformy veřejné správy započaté v listopadu 1998 v programovém vyhlášení vlády.⁵⁹

---

⁵⁷ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha, 2010, s. 46-47.

⁵⁸ VALEŠ, L. *Politologické aspekty veřejní správy*. Plzeň, 2006, s. 129-130.

⁵⁹ KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha, 2007, str. 60.

„Slovenská veřejná správa vychází odlišně od české z koncepce oddělené územní samosprávy a státní správy. Z hlediska státní správy jsou totiž v současnosti územními jednotkami také okresy a administrativní kraje, které jsou totožné s územím krajů samosprávných. Výsledkem tohoto uspořádání územní správy a samosprávy je, že vedle samosprávných obcí a krajů vykonává státní správu územní krajský úřad jako státní orgán všeobecné státní správy. V rámci okresů pak působí řada státních orgánů specializované správy. Na orgány územní samosprávy je tak na rozdíl od modelu uplatňovaného v České republice přeneseno jen minimum státní správy.“⁶⁰

Územní samospráva

Územní samosprávu tvoří obec a vyšší územní celek. Sdružuje osoby, které mají na jejich územní trvalý pobyt. Obec a vyšší územní celek jsou právnické osoby, které samostatně hospodaří s vlastním majetkem a se svými finančními prostředky. Financují své potřeby z vlastních příjmů a ze státních dotací. Právo obce je se sdružovat s jinými obcemi na zabezpečení věcí společného zájmu. Územní samospráva se uskutečňuje na shromáždění obyvatel obce, místním referendu, referendu na území vyššího územního celku, orgány obce nebo orgány vyššího územního celku. Stát může zasahovat do činnosti obce a vyššího územního celku jen způsobem, který stanoví zákon. Obec a vyšší územní celky mohou vydávat všeobecní závazné nařízení.⁶¹

Obec se může stát městem, což stanoví zákon a též upraví názvy orgánů města. Na obec i vyšší územní celek může stát převést výkon určených úloh místní státní správy. Náklady takto přeneseného výkonu státní správy hradí stát. Při výkonu státní správy může obec a vyšší územní celek vydávat všeobecní závazné nařízení. Výkon státní správy přenesený na obec nebo vyšší územní celek řídí a kontroluje vláda.⁶²

Orgány obce na Slovensku

Zákon o obecním zřízení rozumí pod pojmem orgány obce hlavně obecní zastupitelstvo a starostu. Dále si mohou dle potřeby zřídit také radu, která je výkonným

---

⁶⁰ KARLICKÝ, J. *Přenesená působnost územní samosprávy*. Brno, 2008. Diplomová práce.

Masarykova univerzita Brno, Právnická fakulta. Vedoucí diplomové práce Stanislav Kadeček.

⁶¹ SLOVENSKO. Zákon č. 460/1992 Zb. o územnej samospráve. In *Ústava Slovenskej republiky*, Slovenská republika. 2004, s. 28-29.

⁶² SLOVENSKO. Zákon č. 460/1992 Zb. o územnej samospráve. In *Ústava Slovenskej republiky*, Slovenská republika. 2004, s. 28-29.

a kontrolním orgánem zastupitelstva. Rada také může sloužit jako poradní orgán starosty.⁶³

1. Starosta

Pasivní volební právo pro volbu starosty je omezeno 25. rokem věku. Starostu mohou odvolat voliči v referendu, které je vyhlášeno v případě, že jej v petici podpoří alespoň 30% oprávněných voličů. Referendum vyhláší zastupitelstvo, a to i tehdy, když starosta hrubě nebo opakovaně zanedbává své povinnosti, porušuje ústavu nebo ústavní zákony, zákony a ostatní všeobecné právní předpisy nebo když je nepřítomný nebo neschopný vykonávat funkci déle jak 6 měsíců.⁶⁴

Starosta se volí přímo, a to jednokolovým způsobem. Pro získání funkce starosty je potřeba pouze relativní většina. Starosta disponuje všemi kompetencemi, které si nevynahradí zastupitelstvo. Starosta vykonává obecní správu a může pozastavit usnesení zastupitelstva, pokud to považuje za nevýhodné pro obec.⁶⁵

2. Zastupitelstvo

Obecní zastupitelstvo se schází nejméně jedenkrát za 2 měsíce. Člen zastupitelstva nemůže být starostou. Počet zastupitelů je od 9 do 41, přičemž obce, které mají méně, než 40 obyvatel mohou mít jen pětičlenné zastupitelstvo. Existuje povinnost zřídit volební obvody, v těchto obvodech se volí 1-12 zastupitelů. Zastupitelstvo si ze svých řad volí starostova zástupce. Obecní zastupitelstvo může vyhlásit referendum. Vyhláší ho vždy, když se jedná o sloučení obcí, rozdělení nebo zrušení obce, o změně jejího názvu, odvolání starosty nebo když to navrhne petice, která je podepsaná alespoň 30% oprávněných voličů.⁶⁶

Mezi pravomoci zastupitelstva patří – rozhodování o rozpočtu obce a o nakládání se jejím majetkem, stanovení organizační struktury obecního úřadu, určování platu starosty, svolávání veřejných shromáždění občanů, zřizování obecních podniků, příspěvkových a rozpočtových organizací.⁶⁷

⁶³ HUDÁK, J., JÜPTNER, P., SVOBODA, J. *Komunální politické systémy*. Praha, 2003, s. 21.

⁶⁴ BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 114.

⁶⁵ HUDÁK, J., JÜPTNER, P., SVOBODA, J. *Komunální politické systémy*. Praha, 2003, s. 21-25.

⁶⁶ BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 114-115.

⁶⁷ HUDÁK, J., JÜPTNER, P., SVOBODA, J. *Komunální politické systémy*. Praha, 2003, s. 21.

Tab. 1: Počet poslanců na celé volební období určí před volbami obecní zastupitelstvo podle počtu obyvatel obce takto:⁶⁸

Počet obyvatel	Počet poslanců
Do 40 obyvatel	3 poslanci
Od 41 do 500 obyvatel	3 až 5 poslanců
Od 501 do 1000 obyvatel	5 až 7 poslanců
Od 1 001 do 3 000 obyvatel	7 až 9 poslanců
Od 3 001 do 5 000 obyvatel	9 až 11 poslanců
Od 5 001 do 10 000 obyvatel	11 až 13 poslanců
Od 10 001 do 20 000 obyvatel	13 až 19 poslanců
Od 20 001 do 50 000 obyvatel	15 až 25 poslanců
Od 50 000 do 100 000 obyvatel	19 až 31 poslanců
Nad 100 000 obyvatel	23 až 41 poslanců

V obcích je obecní úřad. V jeho čele stojí přednosta obecního úřadu, který je podřízený starostovi. Zastupitelstvo obsazuje hlavního kontrolora, který je zaměstnancem obce a kontroluje její hospodaření.⁶⁹

4.4 Rozdíly mezi českým a slovenským zákonem o obecním zřízení

V této části se bakalářské práce zaměří na zásadní rozdíly mezi českým zákonem o obcích a slovenskou úpravou obecního zřízení. Oba tyto zákony mají obdobné ustanovení, ale lze v nich najít výrazné odlišnosti.

Slovenský zákon o obecním zřízení se dělí na 6 částí – postavení obce, orgány obce, spolupráce obcí, města, poslanci obecních zastupitelstev, závěrečné, přechodné a zrušující ustanovení. Bakalářská práce se nyní zaměří na tyto části:⁷⁰

1) Postavení obcí

Samosprávu obce podle § 4 odstavce 2 zákon o obecním zřízení vykonávají obyvatelé obce:

⁶⁸ SLOVENSKO. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. In *Zbierka zákonov*, Slovenská republika. 1990, s. 1893.

⁶⁹ BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 114-115.

⁷⁰ *Český zákon o obcích ve srovnání se slovenským zákonem o obecním zřízení*. [online]. 2011 [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://spravni.juristic.cz/514415/clanek/spravni2.html>>.

- orgány obce
- hlasováním obyvatelů obce
- veřejným shromážděním obyvatel obce

Tudíž oproti naší úpravě se zde objevují i jiné možnosti občanů obce jak se podílet na samosprávě.

Zákon nám při vztahu státu a obce říká, že na obec je možno přenést některé úlohy státní správy, přičemž stát poskytne obci finanční a jiné materiální prostředky. Výkon pak řídí a kontroluje vláda. Toto oprávnění je odlišné od české právní úpravy, kdy nad činností obce v přenesené působnosti dohlíží především krajský úřad a také jednotlivá ministerstva, ne vláda jako celek.

Vydávání právních předpisů je na Slovensku upraveno následovně. Obec může vydávat závazné nařízení obce. Nařízení nesmí být v rozporu s Ústavou, ústavními zákony, zákony a mezinárodními smlouvami, se kterými vyslovila souhlas Národní strana Slovenské republiky. Dalo by se říci, že je to stejné jako u nás, ale díky odlišnému působení ústavních soudů tomu tak není. Ústavní soud Slovenské republiky není proti samosprávně laděný, tak jak je tomu u nás. Otázka samosprávní novotvorby obcí je otázkou rozsahu místní samosprávy. Ukládání povinností v obecně závazných vyhláškách obcí není v rozporu s principem demokratického právního státu. Obec může ve věcech, ve kterých plní úkoly státní správy, vydávat nařízení jen na základě zmocnění zákonem a v jeho mezích. Tato nařízení nesmí být v rozporu s Ústavou Slovenské republiky, ústavními zákony, mezinárodními smlouvami, které byly ratifikované a vyhlášené způsobem stanoveným zákonem, zákony, nařízeními vlády, všeobecně závaznými předpisy ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy.

Z těchto věcí vyplývá, že slovenská právní úprava nerozlišuje v názvu nařízení vydané v samostatné a přenesené působnosti.

2) Orgány obce

Na Slovensku se za orgány obce považuje obecní zastupitelstvo a starosta obce. Obecní zastupitelstvo může zřídit stálé nebo dočasné výkonné, kontrolní a poradní orgány, zejména obecní radu a komise. Zde se Česká republika liší v tom, že s ustanovení rady obce se počítá vždy, kromě zákonných výjimek. Další odlišností od

České republiky je počet členů zastupitelstva. V České republice je počet zastupitelů obce od 5 do 55 a je rozdělen do šesti skupin, na Slovensku je počet poslanců obecního zastupitelstva od 3 do 41 a je dělen celkem do deseti skupin.

Obecní zastupitelstvo na Slovensku se schází dle potřeby, nejméně však jednou za dva měsíce. Zde se český zákon liší v tom, že zastupitelstvo se schází nejméně jednou za tři měsíce. Obě právní úpravy podmiňují schopnost zastupitelstva jednat, přítomností nadpoloviční většiny všech členů. Zde je ale odlišnost v tom, kolik je potřeba hlasů k platnosti usnesení. Právní úprava Slovenska potřebuje nadpoloviční většinu přítomných poslanců, česká právní úprava potřebuje nadpoloviční většinu všech členů zastupitelstva obce. Obecní zastupitelstvo na Slovensku přijímá všeobecně závazné vyhlášky nařízení obce jak v samostatné tak v přenesené působnosti, Česká republika přijímá pouze všeobecně závazné vyhlášky obce v samostatné působnosti. Nařízení obce v přenesené působnosti pak přijímá rada obce.

Starosta je podle slovenského zákona představitelem obce a nejvyšším výkonným orgánem obce a jeho funkce je neslučitelná s funkcí poslance obecního zastupitelstva, zaměstnance obce, předsedou samosprávného kraje, vedoucího zaměstnance orgánu státní správy a statutárního orgánu rozpočtové organizace nebo příspěvkové organizace zřízené v obci, ve které byl zvolen. Starosta také může pozastavit výkon usnesení obecního zastupitelstva.

Obecní zastupitelstvo na Slovensku může zřizovat komise jako své stálé nebo dočasné iniciativní a kontrolní orgány. Tyto komise tvoří poslanci obecního zastupitelstva a další osoby, které zastupitelstvo zvolilo. Rozdíl k českému právnímu řádu nalezneme v několika bodech. Zastupitelstvo České republiky zřizuje jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory a ne komise. Další odlišností je, že žádný poradní orgány není nutný, český zákon počítá s povinností zřídit minimálně výbor finanční a kontrolní. Slovenská právní úprava zřizuje poradní orgány pouze dočasně, zatímco u nás jsou tyto orgány zřizovány na celé funkční období zastupitelstva nebo rady obce.

Obecní zastupitelstvo na Slovensku zřizuje funkci kontrolóra, jedná se o specifiku slovenského zákona. Jedná se o zaměstnance obce, kterého volí a odvolává zastupitelstvo na 6 roků. Tato funkce je zřízena zejména z těchto důvodů:

- kontroluje příjmy a výdaje rozpočtů obce a hospodaření s majetkem obce, hospodaření rozpočtových organizací obce a příspěvkových organizací obce
- předkládá výsledky kontroly obecnímu zastupitelstvu
- vypracovává odborná stanoviska k návrhu rozpočtu obce a závěrečného účtu obce ještě před schválením obecním zastupitelstvem

3) Města

Obec lze vyhlásit za město k 1. lednu na návrh vlády, a to z těchto důvodů:⁷¹

- *„pokud je hospodářským, administrativním a kulturním centrem nebo centrem cestovního ruchu*
- *zabezpečuje služby i pro obyvatele okolních obcí*
- *má zabezpečené dopravní spojení s okolními obcemi*
- *má alespoň v části území městský charakter zástavby*
- *má nejméně 5000 obyvatel“*

Obec může být vyhlášena městem, i když nesplňuje podmínku počtu obyvatel, pokud je to opodstatněné vzhledem ke splnění ostatních předpokladů. Slovenská právní úprava měst má jednu výjimku oproti České republice. Říká se, že právní postavení, územní uspořádání a orgány samosprávy měst s počtem nad 200 000 upravuje zvláštní zákon, i pro hlavní město Slovenské republiky Bratislavu, je dána zvláštní zákonná úprava.

Shrnutí

Odlišnosti mezi českou a slovenskou právní úpravou postavení obcí jsou veliké. Například v postavení starosty jako představitele obce. Starosta obcí na Slovensku má větší pravomoci, což plyne z jejich silnějšího demokratického mandátu, který je postaven na jejich přímé volbě. Další velkou odlišností je to, že obecní rada je pouze poradní orgán a ne povinný výkonný orgán jako je tomu u nás. Slovenský zákon o

⁷¹ Český zákon o obcích ve srovnání se slovenským zákonem o obecním zřízení. [online]. 2011 [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW:<<http://spravni.juristic.cz/514415/clanek/spravni2.html>>.

obecním zřízením obsahuje i speciální zákony pro města, která mají více jak 200 000 obyvatel. Takové ustanovení v české právní úpravě nenajdeme. Lze nalézt i odlišnost ve stanovení orgánu, který bude vykonávat dozor nad činností obcí. V České republice to jsou orgány kraje a Ministerstva vnitra, na Slovensku je to prokuratura, která má zákonem stanovení oprávnění a povinnosti.

5. Volební kampaně a politická reklama

Roli politické reklamy můžeme sledovat hlavně před volbami. Stala se důležitým nástrojem politického marketingu, ale také hraje významnou roli ohledně komunikace mezi politiky a veřejností. Užívá se nejenom kvůli ovlivnění politických výsledků, ale také kvůli prosazení politické agendy.⁷²

Pro celý postkomunistický areál, tedy i pro Českou republiku a Slovensko, platí jistá výhoda, a to, že nastaly rychlé procesy změn pro zániku sovětského bloku. V krátkém časovém horizontu pak můžeme zkoumat velké změny ve volebním chování, v chování politických stran apod.⁷³

Potenciál politické reklamy

Potenciál politické reklamy spočívá v tom, že se v průběhu svého vývoje stala důležitým nástrojem volebního, popřípadě politického marketingu. Je také významnou formou komunikace mezi politiky a veřejností, s tím, že v současnosti ji politici používají nejen z důvodu ovlivnění volebních výsledků a k dosažení velkého volebního zisku, ale i kvůli prosazení potřebné politické agendy. Pokud se zabýváme studiem politické reklamy v souvislosti s jejím využitím ve volebních kampaních lze ji rozčlenit do několika dílčích oblastí. Jedním z dělících kritérií je její negativní či pozitivní obsah, přičemž negativní reklama při komunálních volbách není v České republice ani na Slovensku tolik rozvinutá.⁷⁴

5.1 Definice a typy volebních kampaní

Definice

Volební kampaň je úsilí politických stran, nebo kandidátů dostat se na zastupitelská místa, toto úsilí je organizované a má přesvědčit potenciální voliče, aby podporovali předložený program politické strany ve volbách. V demokratické společnosti hraje volební kampaň důležitou roli při seznamování voličů s politickým programem a hledá tak podporu u obyvatelstva.

---

⁷² BRADOVÁ E., MATOUŠKOVÁ A., ŠARADÍN P. *Negativní kampaně a politická reklama ve volbách*. Olomouc, 2008, s. 7.

⁷³ MATUŠKOVÁ, A. *Politický marketing a české politické strany*. Brno, 2010, s. 16-17.

⁷⁴ BRADOVÁ E., MATOUŠKOVÁ A., ŠARADÍN P. *Negativní kampaně a politická reklama ve volbách*. Olomouc, 2008, s. 7-8.

Typologie volebních kampaní

Kampaně je možné hodnotit na základě mnohých kritérií. Typologie jednotlivých autorů se liší jen podle aspektů, které jednotliví autoři ve volební kampani zdůrazňují.⁷⁵

Nyní uvedeme typy volebních kampaní podle hodnocení politoložky Pippy Norris:⁷⁶

1. Pre-moderní kampaň

Jedná se o přímou komunikaci na lokální úrovni, která je krátkodobá, intenzivní a jednorázová. Voliči jsou stranicky ukotveni a přijímají informace pasivně skrz celonárodní masmédiá. Klíčovou roli hrají místní organizace. Cílem této kampaně je mobilizace a aktivizace stoupců, kteří jsou již předem ochotni podpořit svoji stranu. Dalším cílem je upevnění podpory. Tato pre-moderní kampaň probíhá v polovině 19. století.

2. Moderní kampaň

Tato kampaň vzniká v 50. letech a do poloviny 60. let je orientovaná pouze stranicky. Od 60. do 70. let se orientuje na kandidáta a od konce 70. let do závěru 80. let je již orientovaná na voliče.

Kampaň je více centralizovaná a personalizovaná s univerzální nabídkou. Začíná se využívat výzkumu veřejného mínění. Hlavním prostředkem kampaní jsou celonárodní televizní kanály. Odstraňují se stranické a sociální vazby a volební chování je nevyzpytatelné. Narůstá volební pasivita. Tato volební kampaň je náročná na finance.

3. Postmoderní kampaň

Tato etapa se neustále vyvíjí a uzpůsobuje. Kombinuje v sobě přístupy pre-moderní a moderní etapy. Navrací se k lokálnímu aktivnímu přístupu – to znamená, že komunikuje s voličem pomocí interaktivních médií. Kvůli nástupu internetu a digitálních médií je složité mediální prostředí a končí monopol televize. U voličů stoupá

---

⁷⁵ KUBÍK, T. *Předvolební kampaň ČSSD ve volbách do PS PČR v roce 2006 – případová studie*. Brno, 2007. Bakalářská práce. Masaryková univerzita Palackého v Brně, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Mgr. Jakub Kylaoušek.

⁷⁶ KUBÁČEK, J. *Politický marketing-šance úspěšné komunikace*. [online]. 2011 [cit. 2012-03-11]. Dostupný z WWW:< lide.fmk.utb.cz/users/.../politicky-marketing-2009---prezentace.ppt >.

proměnlivost chování a klesá politická angažovanost – snižuje se volební účast a přibývá nerozhodných voličů. Pozitivní kampaň začíná taktizovat a negativní kampaň se stává významnější. Objevuje se permanentní kampaň, v níž se nepřetržitě komunikuje s voliči a zdůrazňuje se vlastní výklad a sleduje se zpětná vazba. Tato kampaň existuje od 90. let až dodnes. Posiluje image strany a jejího leadera a do tvorby kampaní vstupují odborníci.

5.2 Permanentní kampaň

V současné době si akademici kladou otázku, proč klesá politická participace a zájem o politiku? Odborníci z tohoto stavu viní především zpravodajská média, rostoucí profesionalizaci politických stran a jejich marketingové strategie, negativní styl žurnalistiky apod. Do úzkého vztahu se zmíněnými jevy se dostává fenomén permanentní kampaně, která se poprvé objevila v Americe v 70. letech a právě mechanismy oslovování voličů hledají inspiraci právě v americké politice.⁷⁷

Jeden z rysů oslovování voličů, který sledujeme po volbách 2006 v české politice se odehrává prostřednictvím permanentní kampaně. Zájem o voliče by se neměl soustředit jen na krátké období před volbami. Je důležité, aby politici komunikovali s voliči po celé volební období. Politickým subjektům nejde jen o volební zisk prvního řádu, ale i o regionální či lokální volby. Právě permanentní kampaň je vyústěním marketingových teorií. Jejich základním výrazem je permanentní působení na voliče.⁷⁸

Hlavní rysy

S pojmem permanentní kampaň přichází poprvé Sidney Blumenthal v roce 1980. Definovat ji lze jako nekončící kampaň, s tím, že nikdy nebude možné, aby si držitel mandátu po volbách dělal to, co chtěl a čekal, až začne s kampaní několik měsíců před dalšími volbami. S nástupem permanentní kampaně do politiky posiluje pozice politických poradců, stratégů a konzultantů. Jejich činností není jen práce s veřejností, ale přímo v rozhodovacím legislativním procesu. Z hlediska marketingového vývoje jsme v éře totálního vedení kampaní a smazal se rozdíl mezi vedením kampaně a vládnutím. Marketing kampaní je kontinuální, intenzivní, rafinovaný a mediálně vsudypřítomný. Účinným nástrojem permanentní kampaně je PR (Public relations). PR

⁷⁷ ŠARADÍN, P. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. Olomouc, 2007, s. 32-33.

⁷⁸ ŠARADÍN, P. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. Olomouc, 2007, s. 34-35.

se soustředí jak na vnitřní stranickou veřejnost, tak na veřejnost vnější s cílem získat porozumění a důvěru voličů.⁷⁹

5.3 Komunální a parlamentní volby versus negativní reklama

Komunikace v kampaních může být dvojího typu, a to pozitivní a negativní. Pozitivní kampaň se soustředí zejména na komunikaci s vlastním voličstvem. Negativní kampaň se na rozdíl od pozitivní kampaně, která zasahuje spíše svůj elektorát, soustředí spíše na kritiku soupeře než na propagaci sebe. Tato část bakalářské práce stručně vyhodnotí a srovná použití negativní reklamy při parlamentních a komunálních volbách.⁸⁰

5.3.1 Česká republika

Parlamentní volby

V kampani před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2006 jsme poprvé zaznamenali použití marketingových metod a nástrojů. Kampaně byly založeny na datech z průzkumu veřejného mínění, a využily v nich jak negativní, tak pozitivní obsahová zjištění respondentů. ČSSD při těchto volbách mnohem více používala právě negativní reklamu a ODS vsadila až na výjimky na pozitivně vedenou kampaň. Prosazovala tedy jen svůj program, pouze na začátku kampaně zveřejnila 3 spoty, které nechala promítat v multikinech a v České televizi. V těchto spotech ukazovala vládu Miloše Zemana, Vladimíra Špidly, Stanislava Grosse a Jiřího Paroubka jako neúspěšné, jejich politiky jako zkorumpované a stranu jako tu, která spolupracuje s KSČM. Strategie ČSSD byla odlišná. Nabízela nový volební program. Měla za sebou již 8 let vládní politiky, takže občané mohli hodnotit její práci.⁸¹

ČSSD použila i permanentní negativní kampaň. To znamená, že negativní kampaně se neustále vrací a znovu působí na voliče ještě dlouho po volbách. ČSSD se po volbách zaměřila na negativní billboardovou kampaň, která útočí na ODS a její koaliční partnery. Dále pořádají tiskové konference a kritizují ODS a její programové

---

⁷⁹ ŠARADÍN, P. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. Olomouc, 2007, s. 36-41.

⁸⁰ KUBÁČEK, J. *Politický marketing-šance úspěšné komunikace*. [online]. 2011[cit. 2012-03-13]. Dostupný z WWW:< lide.fmk.utb.cz/users/.../politicky-marketing-2009---prezentace.ppt >.

⁸¹ BRADOVÁ E., MATOUŠKOVÁ A., ŠARADÍN P. *Negativní kampaně a politická reklama ve volbách*. Olomouc, 2008, s. 45-51.

postupy. ČSSD vydala brožuru 100 dní skandálů, omylů, vulgarity a tmářství, v níž ukazuje vládu Miroslava Topolánka jako neschopnou a nekompetentní.⁸²

Příklady negativní reklamy ČSSD⁸³

a) Program ODS jako nebezpečí pro občany

Pod sloganem Opravdu chcete změnu podle ODS? uvedla ČSSD několik bodů na nichž stává ODS: školné, platby u lékaře, zdražení, snížení daní nejbohatším, zrušení minimální mzdy, zvýšení nájemného. Tyto hesla zpracovali pro billboardovou, plakátovou i letákovou kampaň.

Lídr ODS jako slabý protihráč

Kampaň ČSSD vykreslovala předsedu ODS Miroslava Topolánka jako slabého, který nebude schopen řídit vládu. V předvolebních televizních debatách se Jiří Paroubek snažil poukázat na slabiny lídra ODS. Cílem ČSSD bylo vytvořit negativní image z hlediska veřejného mínění. I když se kampaň nelíbila polovině obyvatel, neměla na rozhodnutí jít či nejít k volbám zásadní vliv. Volební účast vzrostla.

Komunální volby

Názory odborníků na volební kampaň před komunálními volbami se lišila. Jana Charvátka z fakulty sociálních věd UK překvapila slabá kampaň ze strany ČSSD, která nedrží krok s politickými subjekty. Dalším zklamáním je agresivní a populistická nota typu „Pryč s narkomany, bezdomovci a hernami“ (ČSSD), „Vezmeme dávky těm, kteří nechtějí pracovat“ (ODS). Petr Žantovský tvrdí, že kampaň není tolik negativní. Strany se poučily z dvojích voleb do Poslanecké sněmovny a vynechaly americké poradce.⁸⁴

Příklady negativní reklamy⁸⁵

⁸² ŠARADÍN, P. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. Olomouc, 2007, s. 47.

⁸³ BRADOVÁ E., MATOUŠKOVÁ A., ŠARADÍN P. *Negativní kampaně a politická reklama ve volbách*. Olomouc, 2008, s. 51-54.

⁸⁴ KOZDERA, P. *Sporné hodnocení kampaní: Prázdné fráze, překupko, agrese*. [online]. 2010 [cit.2012-03-13]. Dostupný z WWW:< <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politologove/Sporne-hodnoceni-kampani-Prazdne-fraze-prekvapko-agrese-176936>>.

⁸⁵ STINGLOVÁ, H. *Slibovali slušnost, ale praxe je jiná. Negativní kampaně jsou tu zase*. [online]. 2010 [cit.2012-03-13]. Dostupný z WWW:< http://www.lidovky.cz/slibovali-slusnost-ale-praxe-je-jina-negativni-kampane-jsou-zase-tu-1ph-/ln_domov.asp?c=A101002_140852_ln_domov_hs>.

Po internetu kolovaly antireklamy, které si braly za cíl ministra financí Miroslava Kalouska. Obyvatelé Pardubic našli ve schránkách „Zúčtovací pexeso“, které útočí na politiky ČSSD a ODS.

„Praha je moje, ne Kalouskova“ nebo „Nevolím Tůmu s Kalouskem v zádech“, to je výběr triček, které si mohli obléknout uživatelé Facebooku. Negativní kampaně inspirované volebními billboardy kandidáta TOP09 na pražského primátora Zdeňka Tůmu se opírá nejen do TOP09, ale hlavně do ministra financí Miroslava Kalouska. Na billboardech TOP 09 Zdeněk Tůma hlásal, že si bere Prahu na triko.

5.3.2 Slovensko

Parlamentní volby

Před volbami do Národní rady Slovenska v roce 2006 došlo také k profesionalizaci vedení kampaní, ale ve srovnání se situací v České republice nevynaložily strany na oslovování voličů tak velké částky. Žádná strana neměla tak zacílenou kampaň jako ODS či ČSSD. Negativní vymezení se objevilo hlavně v diskuzích a televizních debatách nebo v letáčích a předvolebních novinách. Pokud jde o média, společnost Memo 98, která se věnuje jejich monitoringu, analyzovala v měsíci květnu hlavní média, a to v souvislosti s negativní reklamou, lépe řečeno s negativními výpověďmi. Slovenský rozhlas i Slovenská televize odvysílaly minimum negativních zpráv. Na TV Joj bylo více než 50% času, který věnovala Slovenské národní radě, zaměřeno negativně.⁸⁶

Příklady negativní reklamy⁸⁷

SDKÚ útočila na levicového konkurenta v novinách takovým způsobem, že tvrdila, že strana Smer je rozhodlá poškodit ekonomiku. Prostřednictvím billboardů se útočilo na politiky Svobodného fóra: „Zuzka, Janko, odkiaľ máte peniažky?“ Za tímto atakem mohla být Aliance nového občana, nebo SDKÚ, ale oba subjekty to popřely.

Komunální volby

⁸⁶ BRADOVÁ E., MATOUŠKOVÁ A., ŠARADÍN P. *Negativní kampaně a politická reklama ve volbách*. Olomouc, 2008, s. 55-56.

⁸⁷ BRADOVÁ E., MATOUŠKOVÁ A., ŠARADÍN P. *Negativní kampaně a politická reklama ve volbách*. Olomouc, 2008, s. 56.

Pozorovatelé komunálních voleb na Slovensku v roce 2010 se jednohlasně shodli, že předvolební kampaň patřila k jedněm z nejostřejších v historii Slovenska.

Příklady negativní kampaně⁸⁸

Kandidátka na primátorku Bratislavy za SDKÚ Magda Vášáryová vzbudila podezření, že v rámci svého předvolebního boje nechala instalovat parodující billboardy na svého soupeře za stranu Smer. Tyto billboardy znázorňovaly Milana Ftáčnika jako trojského koně Roberta Fica. Nezávislý Ftáčnik, který kandiduje s podporou Smeru, by se mohl stát podle kritiků "Ficovou loutkou". Ftáčnik je přesvědčen, že tento zásah přišel z tábora SDKÚ, Vášáryová ale toto tvrzení odmítá. V Banské Bystrici anonym poukazoval na vysoký počet lékařů v místním zastupitelstvu: "Čekáte dlouho v ambulanci? Váš lékař je zřejmě na zastupitelstvu."

5.4 Česká republika ve srovnání se Slovenskem při použití volební kampaně

V této kapitole se bude bakalářská práce zabývat, jakým způsobem byla realizována volební kampaň v České republice a zda se podobný fenomén objevil také na Slovensku.⁸⁹

5.4.1 Česká republika

Použití volební kampaně při komunálních volbách v ČR

Oproti volbám do Parlamentu ČR je volební kampaň řešena v procesu voleb do zastupitelstev obcí ještě úžeji. §30 zákona o volbách do zastupitelstev obcí, který volební kampaň upravuje, obsahuje tři odstavce, které se neliší od úpravy z předchozí části pouze jsou některá ustanovení vynechána. I v rámci voleb do obecních zastupitelstev „může starosta vyhradit plochu pro vylepení volebních plakátů, a to nejméně 10 dnů přede dnem voleb. Možnost jejího využívání musí odpovídat zásadě rovnosti kandidujících volebních stran. Je zakázáno zveřejňovat výsledky předvolebních a volebních průzkumů, a to v době počínající třetím dnem přede dnem voleb a končící ukončením hlasování. Dále je ve dny voleb zakázána volební přesvědčování a

⁸⁸ HORÁKOVÁ, M. *Slovensko si po ostré kampani zvolí vedení Bratislavy*. [online]. 2010 [cit.2012-03-14]. Dostupný z WWW:< <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=684012>>.

⁸⁹ BRADOVÁ E., MATOUŠKOVÁ A., ŠARADÍN P. *Negativní kampaně a politická reklama ve volbách*. Olomouc, 2008, s. 45-46.

propagace pro volební strany i nezávislé kandidáty v objektu, v němž je umístěna volební místnost, a v jeho bezprostředním okolí.⁹⁰

„Volby do obecních zastupitelstev jsou specifické v tom směru, že v České republice se nachází více než 6 000 obcí, přičemž obce do 2 000 obyvatel představují více než 90 % obcí a současně obce s méně než 200 obyvateli 28 % všech obcí. V situaci, kdy jsou voliči takto silně diverzifikováni do malých sídelních útvarů, je nasnadě, že jakýkoliv prohřešek proti pravidlům hry ve volební kampani může mít za následek ovlivnění výsledku voleb. Nefér praktika v jedné z 1738 obcí (k 1. 1. 2000) s počtem obyvatel do sto devadesáti devíti bude mít diametrálně odlišný dopad na výsledek voleb, než jak by tomu bylo např. při volbách do Poslanecké sněmovny. Logickým závěrem z předchozí myšlenky by měla být preciznější úprava volební kampaně právě při volbách do obecních zastupitelstev. Paradoxem pak zůstává, že je tomu právě naopak.“⁹¹

V roce 2006 se v politické kampani poprvé využívaly služby najatých reklamních a komunikačních agentur. Právě v roce 2006 se začali kampaň (negativní a pozitivní) používat i v komunálních volbách.⁹²

5.4.2 Slovensko

Slovenské kampaně jsou o programu, o osobnostech leaderů, někdy o kombinaci těchto prvků. Velká role připadá na osobnostní charakteristiky kandidátů, charisma, vůdcovství, přesvědčivý projev. Větší roli než u nás hrají i osobní formy agitace, zejména meetingy, ale i u nás odmítané metody door-to-door (ode dveří ke dveřím) a zapojení dobrovolníků. Negativní a srovnávací metody jsou oficiálně považovány za nefunkční. Strany se tedy zdánlivě zaměřují na pozitivní prezentaci, nicméně negativní prvky tím vůbec nejsou odbourány – právě naopak.⁹³

I na Slovensku rovněž v roce 2006 k profesionálnímu vedení kampaní. Oproti České republice ale strany nevytvořily na oslovování voličů tak velké částky.

⁹⁰ MIHALÍK, H. *Právní problematika volební kampaně*. Brno, 2011. Diplomová práce. Masarykova univerzita Brno, Fakulta právnická. Vedoucí práce prof. Jan Filip.

⁹¹ MIHALÍK, H. *Právní problematika volební kampaně*. Brno, 2011. Diplomová práce. Masarykova univerzita Brno, Fakulta právnická. Vedoucí práce prof. Jan Filip.

⁹² MATUŠKOVÁ, A. *Politický marketing a české politické strany*. Brno, 2010, s. 66-67.

⁹³ BUCHTA, M. *Volební kampaně ve Slovenských volbách*. [online]. 2006 [cit. 2012-03-06]. Dostupný z WWW:<<http://www.cevro.cz/cs/cevrorevue/aktualni-cislo-on-line/2006/6-7/67618-volebni-kampane-slovenskych-volbach.html>>.

Kampaně stranám dělali spřátelené reklamní agentury nikoliv političtí poradci. Politické strany neinvestovali do kampaní tolik peněz jako ostatní země.⁹⁴

Použití volební kampaně při komunálních volbách na Slovensku

Kampaň začíná 17 dní a končí 48 hodin před začátkem voleb. Slovenský rozhlas, Slovenská televize a vysílatel, který má oprávnění na vysílání na základě licence může vynahradiť na kampaň nejvíc 30 minut vysílacího času pro politickou stranu a nezávislého kandidáta, spolu však nejvíc 5 hodin vysílacího času. Kandidující politická strana a nezávislý kandidát, kteří jsou po čas kampaně předmětem nepravdivých nebo pravdu zkreslujících informací a vyjádření v rozhlasovém nebo televizním vysílání nebo v hromadných informačních prostředcích, mají právo na odpověď po čas kampaně.⁹⁵

Umístování plakátů a jiných nosičů informací na veřejných prostranstvích po čas kampaně je možné jen na místech vyhrazených obcí. Města na umístování plakátů nebo jiných nosičů informací vymezi obec svým všeobecným závazným nařízením. V čas 48 hodin před začátkem voleb a po čas voleb je zakázané v rozhlasovém a televizním vysílání, v hromadných informačních prostředcích, v budovách, kde sídlí okrskové volební komise a v jejich bezprostředním okolí, vysílat nebo zveřejňovat informace o politických stranách a nezávislých kandidátech v jejich prospěch nebo v jejich nepospěch slovem, písmem, zvukem nebo obrazem.⁹⁶

---

⁹⁴ BRADOVÁ E., MATOUŠKOVÁ A., ŠARADÍN P. *Negativní kampaně a politická reklama ve volbách*. Olomouc, 2008, s. 55-57.

⁹⁵ SLOVENSKO. Zákon Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí. In *Zbierka zákonov*, Slovenská republika. 1990, s. 1219.

⁹⁶ SLOVENSKO. Zákon Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí. In *Zbierka zákonov*, Slovenská republika. 1990, s. 1219.

6 Zhodnocení výsledků komunálních voleb v České republice a na Slovensku od roku 2002 do roku 2010

6.1 Česká republika

a) Rok 2002

Čtvrté komunální volby po roce 1989 proběhly 1. -2. listopadu 2002 a účastnilo se jich 45,51 % voličů a došlo tak ke stabilizaci výše účasti. Volby se konaly v nové vládní konstelaci. Menšinová vláda ČSSD již nevládla, místo ní v úřadu byla koalice ČSSD, KDU-ČSL a Unie svobody. Pro ODS to byly první komunální volby, do kterých vstupovala jako opoziční strana parlamentní úrovně. V těchto volbách lze pozorovat jeden z charakteristických znaků, a to, že ČSSD poprvé předstihla ODS v počtu navržených kandidátů a že ODS navrhla sice více kandidátů než v roce 2008, ale ne takový podíl jako v roce 1994. US-DEU se podařilo navýšit podíl svých kandidátů na obsazovaných mandátech, ale i přesto zůstala za ostatními parlamentními stranami. Vzrostl také podíl nezávislých kandidátů.⁹⁷

Tab. 2: Uvádí souhrnné výsledky komunálních voleb ve všech obcích kromě městských částí, a to pro subjekty, kteří dosáhly více než 0,5% podpory.⁹⁸

Politická strana	Hlasy		Mandáty	
	absolutní	%	absolutní	%
ODS	15 280	23,13	4 998	8,33
NK	10 679	16,16	33 733	56,22
ČSSD	10 045	15,21	4 327	7,21
KSČM	9 828	14,88	5 541	9,23
KDU-	6 885	10,42	5 959	9,93
SNK	3 843	5,82	2 989	4,98
US-DEU	2 369	3,59	528	0,88
NEZ	1 100	1,67	680	1,13
SZ	888	1,35	108	0,18
SD-SN	749 038	1,13	16	0,03
VPM	709 685	1,07	126	0,21
SOS	447 046	0,68	97	0,16
Celkem	66 066	100,00	66 001	100,00

⁹⁷ BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 151.

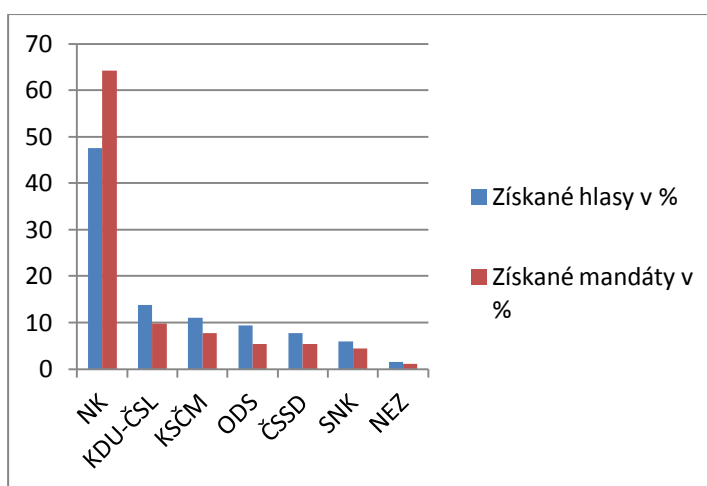
⁹⁸ BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. Brno, 2008, s. 66.

I přesto, že ODS postavila z větších parlamentních stran nejmenší počet kandidátů, získala největší počet hlasů a posílila o 0,5 %. Pokud sečteme mandáty, zjistíme, že získala méně než nezávislí, KDU-ČSL a KSČM. ČSSD si na rozdíl od ODS mezivolebně pohoršila, a to jak v počtu hlasů, tak v počtu mandátů. KSČM sice nominovala více kandidátů, a za to získala i větší podíl hlasů, ale obsadila menší podíl mandátů než v předchozích volbách. Tento trend zaznamenala i KDU-ČSL s tím rozdílem, že poklesla i v podílu hlasů. U všech subjektů, s výjimkou nezávislých převažovaly podíly hlasů nad podílem mandátů a z toho lze odvodit, že výraznější postavení měly v obcích s početnějším zastupitelstvem a vyšším počtem voličů. Nejvýrazněji to bylo vidět u ODS.⁹⁹

Tab. 3: Výsledky komunálních voleb v 2002 u obecních zastupitelstev.¹⁰⁰

Navrhující strana	Získané hlasy v %	Získané mandáty v %
NK	47,58	64,30
KDU-ČSL	13,83	9,78
KSČM	11,01	7,72
ODS	9,33	5,35
ČSSD	7,75	5,44
SNK	5,94	4,37
NEZ	1,49	1,13

Graf 1: Výsledky komunálních voleb v 2002 u obecních zastupitelstev¹⁰¹

⁹⁹ BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 153-154.

¹⁰⁰ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003, s. 58.

¹⁰¹ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003, s. 58.

Je vidět, že obecním zastupitelstvům dominují nezávislé subjekty. Dohromady mají 70% mandátů. Dále pozorujeme, že KDU-ČSL získala největší počet mandátů a nejvyšší podíl hlasů z politických stran. Volební účast v obecních zastupitelstvech byla 63,12 % voličů. V zastupitelstvech měst, statutárních měst a zastupitelů města byla situace odlišná. Nezávislé subjekty sice oproti předchozím volbám mírně posílily, vítězství však zaznamenala ODS před ČSSD a KSČM.¹⁰²

b) Rok 2006

Komunální volby, které proběhly ve dnech 20. -21. října 2006 se konaly ve změněné celostátní politické situaci. US-DEU se v systému nahradilo SZ. Především ale nevládla vláda s důvěrou Poslanecké sněmovny, neexistovala parlamentní většina, ani nebyla domluvena tolerance menšinové vládě ODS, která byla v době komunálních voleb v demisi pro nevyslovení důvěry. Komunální volby tak byly chápány jako akt, při kterém se voliči vyjádří k řešení tzv. patové situace. Možná právě proto se zvýšila volební účast a vzrostla tak o necelé 1% než v roce 2002.¹⁰³

Pokud porovnáme tyto volby s volbami předchozími, zaznamenáme několik změn. Ačkoliv KSČM i KDU-ČSL nominovaly první a druhý nejvyšší podíl kandidátů (bez nezávislých), obě zaregistrovaly jejich pokles. Naopak ODS zaznamenala nárůst o více než 4% a vrátila se na třetí místo z politických stran a poprvé se jí povedlo překonat 30% hranici podílu obsazovaných mandátů. Naopak ČSSD zaregistrovala pokles a skončila čtvrtá. SZ zdvojnásobila počet navrhovaných kandidátů. Tyto volby ukázaly faktickou neexistenci US-DEU, na jejichž kandidátkách kandidovalo jen 711 občanů. Došlo také k navýšení podílu nezávislých.¹⁰⁴

Tab. 4: Výsledky voleb v 2006 ve všech obcích s výjimkou městských částí.¹⁰⁵

Politická strana	Hlasy v %	Mandáty v %
ODS	39,94	10,05
ČSSD	16,34	6,65
NK	13,87	61,78
KSČM	10,98	6,90
KDU-ČSL	7,04	8,41
SZ	4,85	0,53
SNK ED	3,94	2,24

¹⁰² BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 154.

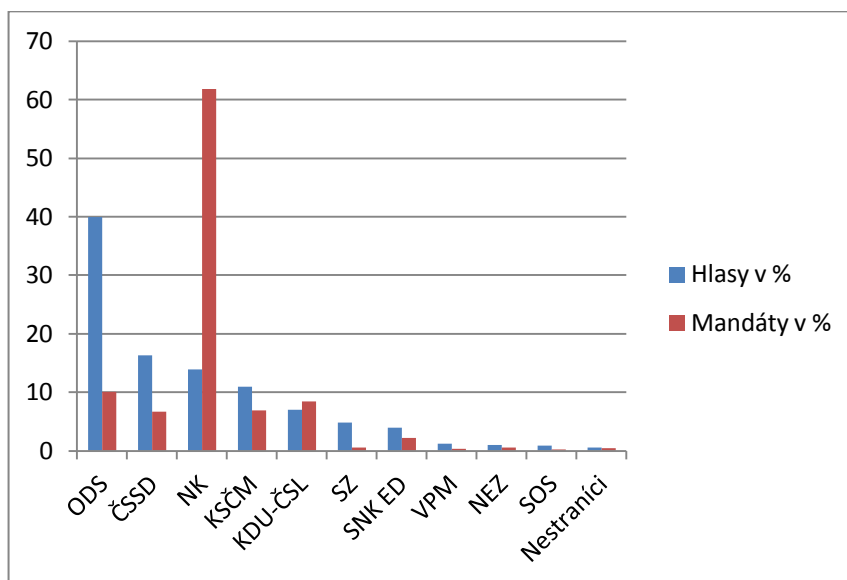
¹⁰³ BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 155.

¹⁰⁴ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003, s. 72-73.

¹⁰⁵ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003, s. 73

VPM	1,17	0,31
NEZ	1,01	0,61
SOS	0,86	0,22
Nestraníci	0,58	0,45
Celkem	100,00	100,00

Graf 2: Výsledky voleb v 2006 ve všech obcích s výjimkou městských částí¹⁰⁶

V obecních zastupitelstvech dosáhla volební účast výše 60,09 % voličů. Navýšily se podíly hlasů i mandátů pro nezávislé. Z politických stran jich nejvíce získala KDU-ČSL, ODS, KSČM a ČSSD. Jediná ODS posílila, ostatní ztratily hlasy i mandáty. V městských zastupitelstvech, statutárních městech a v hlavním městě činila volební účast 40,6 % voličů. ODS získala téměř dvě pětiny všech hlasů a téměř 30% mandátů. Navýšil se počet nezávislých a ČSSD, KSČM a KDU-ČSL se snížily podíly. SZ své zisky ztrojnásobila.¹⁰⁷

c) Rok 2010

Komunální volby proběhly 15. a 16. října za účasti 48,5 % voličů. Celkovým vítězem komunálních voleb se stejně jako v minulosti stali nezávislí kandidáti a různá jejich uskupení, kterým v součtu voliči odevzdali jasnou většinu hlasů. Komunální volby jsou tradičně jejich doménou. Za vítěze se ale v jistém smyslu mohou považovat i lidovci, kteří se znovu připomněli po vnitrostranických sporech a po prohře v jarních sněmovních volbách, kdy se poprvé v historii nedostali do dolní komory. Jako velké

¹⁰⁶ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno, 2003, s. 73

¹⁰⁷ BALÍK, S. *Komunální politika*. Praha, 2009, s. 158.

zklamání musí hodnotit obecní volby občanští demokraté. Prohráli volební souboje v největších městech České republiky. Podařilo se jim sice těsně porazit sociální demokraty v Plzni, ale tím výčet úspěchů ODS prakticky končí. Jinde totiž s velkým rozdílem prohráli.¹⁰⁸

Spokojena mohla být i ČSSD. V komunálních volbách totiž vyhrála ve 13 ze 24 statutárních měst, zatímco její konkurent ODS jen ve čtyřech, a celkově se při volbách zastupitelů stane třetí nejúspěšnější stranou v zemi. Spokojeni byli se svými zisky také komunisté. Koaliční TOP 09 může slavit jen částečně, naopak třetí vládní strana, Věci veřejné, které získali ve sněmovních volbách vládní křesla, očekávali větší voličskou podporu, ale skončily v poli poražených. Úspěchem TOP 09 je především vítězství v Praze, kde tato strana letos už podruhé porazila občanské demokraty.¹⁰⁹

Tab. 5: Kolik zastupitelů v obecních zastupitelstvech, která strana získala.¹¹⁰

Název strany	Počet zastupitelů v %
Sdružení nezávislých kandidátů	50,75 %
Nezávislý kandidáti	11,05 %
ODS	7,40 %
ČSSD	6,83 %
KDU-ČSL	6,11 %
KSČM	5,07 %

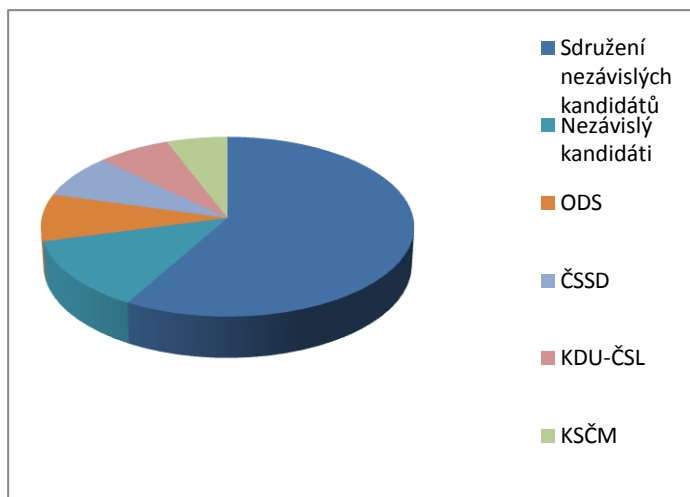
Graf č. 3: Kolik zastupitelů v obecních zastupitelstvech, která strana získala.¹¹¹

¹⁰⁸ JANÍK, M. *ODS ztratila Prahu i radnice velkých měst*. [online]. 2010 [cit. 2012-03-24]. Dostupný z WWW:<http://www.lidovky.cz/komunalni-volby-ods-ztratila-prahu-i-radnice-velkych-mest-p35-/ln_domov.asp?c=A101016_220455_ln_domov_tsh>.

¹⁰⁹ JANÍK, M. *ODS ztratila Prahu i radnice velkých měst*. [online]. 2010 [cit. 2012-03-24]. Dostupný z WWW:<http://www.lidovky.cz/komunalni-volby-ods-ztratila-prahu-i-radnice-velkych-mest-p35-/ln_domov.asp?c=A101016_220455_ln_domov_tsh>.

¹¹⁰ *Volby do obecních zastupitelstev v ČR 2010* [online]. 2010 [cit. 2012-03-24]. Dostupný z WWW:<http://www.ceskenoviny.cz/domov/volby/komunalni2010/vysledky.php?okres=cela_cr#vysledkytab>.

¹¹¹ *Volby do obecních zastupitelstev v ČR 2010* [online]. 2010 [cit. 2012-03-24]. Dostupný z WWW:<http://www.ceskenoviny.cz/domov/volby/komunalni2010/vysledky.php?okres=cela_cr#vysledkytab>.

6.2 Slovensko

a) Rok 2002

Volby se odehrály v prosinci za účasti 49,51 % oprávněných voličů, což byla nejnižší účast ve volbách tohoto typu od roku 1990. Bylo zvoleno 21 637 poslanců do obecných, městských a místních zastupitelstev. Kandidáti vstupovali do voleb na kandidátkách politických stran a koalic nebo jako nezávislí kandidáti. Pokud hledíme na strany a koalice optikou výlučného kandidování, nejúspěšnější stranou bylo HZDS, hned za ním následovala KDH. V období od 1998 do 2002 došlo k oslabení pozice SDL i SNS. V roce 2002 se objevuje první koalice, a to KDH a SDKÚ. Komunální volby také ukázaly oslabení pozice strany SDL, a to v porovnání se situací několika roků předtím.¹¹²

Tab. 6: Úspěšnost politických stran podle počtu zvolených poslanců do obecních, městských a místních zastupitelstev.¹¹³

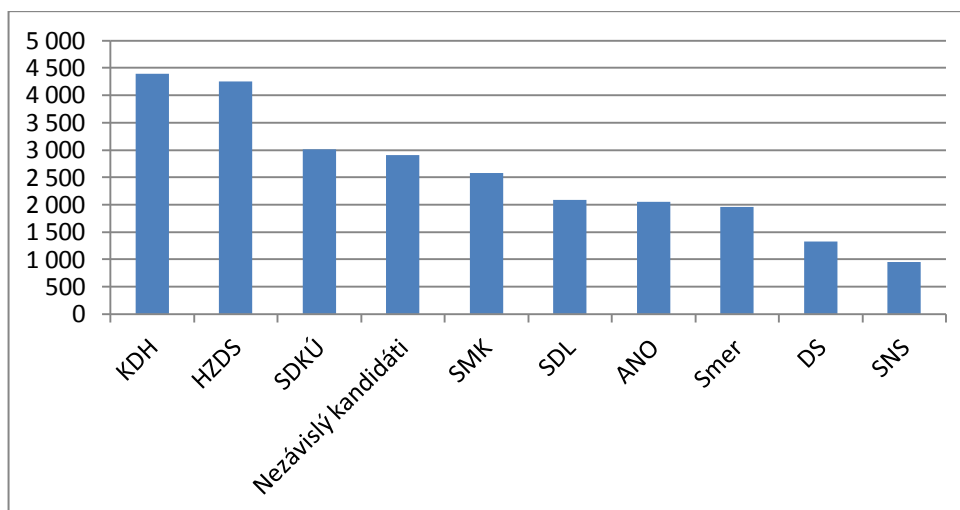
Vybraná politická strana	Počet poslanců
KDH	4 392
HZDS	4 259
SDKÚ	3 013
Nezávislý kandidáti	2 905
SMK	2 573
SDL	2 082
ANO	2 051
Smer	1 963

¹¹² MESEŽNIKOV, G. *Komunálne vol'by 2002*. Bratislava, 2003, s.76.

¹¹³ MESEŽNIKOV, G. *Komunálne vol'by 2002*. Bratislava, 2003, s.77.

DS	1 320
SNS	956

Graf 4: Úspěšnost politických stran podle počtu zvolených poslanců do obecních, městských a místních zastupitelstev ¹¹⁴

V tomto případě vidíme výhru KDĤ a těsně za ní HZDS. Když se podíváme na počet zvolených primátorů a starostů, zjistíme, že v tomto případě jasně vyhráli nezávislý kandidáti, kteří tvoří nejpočetnější skupinu. Z politických stran zvítězila HZDS.

b) Rok 2006

Komunální volby se konaly 2. prosince za účasti 47,65 % oprávněných voličů. V tomto roce vyhrála vládní strana Směr-sociální demokracie premiéra Roberta Fica. V čele velkých měst si ale udržela silné postavení i opoziční pravice. Největším překvapením byla prohra šéfa vládní nacionalistické Slovenské národní strany (SNS) Jána Sloty v souboji o post primátora Žiliny. Směr-SD bude reprezentovat 419 starostů a primátorů. ¹¹⁵

Celkově se však ve volbách nejvíce dařilo nezávislým kandidátům, kteří obsadili 895 křesel pro starosty a primátory, což je 31% z celkového počtu. Dobře si vedli

¹¹⁴ MESEŽNIKOV, G. *Komunálne voľby 2002*. Bratislava, 2003, s.77.

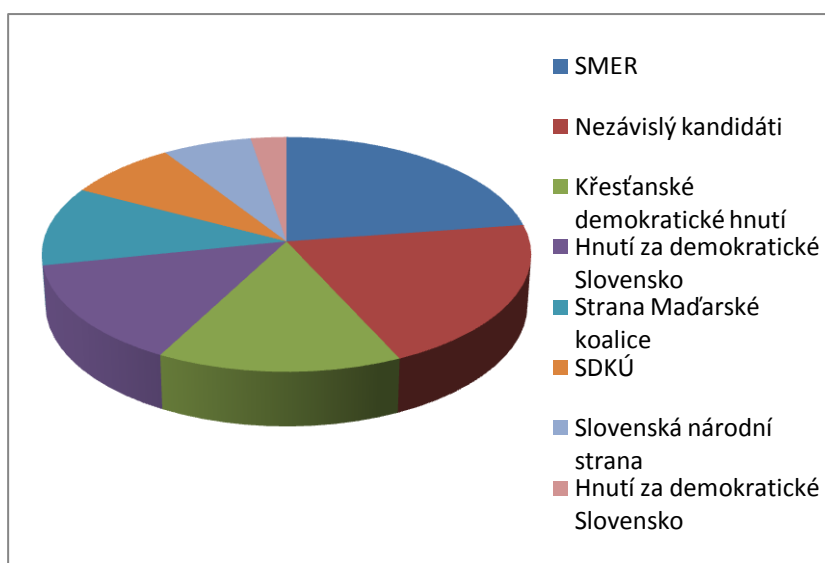
¹¹⁵ *Komunální volby na Slovensku vyhrál Směr*. [online]. 2006 [cit. 2012-03-25]. Dostupný z WWW:<<http://zpravy.ihned.cz/c1-19888420>>.

nezavislí kandidáti také v městských a obecných samosprávách - získali 3 638 křesel, lepší výsledek přitom dosáhla jen strana SMER.¹¹⁶

Tab. 7: Podíl poslanců zvolených do obecních, městských, místních zastupitelstev podle jednotlivých politických stran, koalicí politických stran a nezávislých kandidátů.¹¹⁷

Politická strana	Podíl v %
SMER	19,00
Nezávislý kandidáti	17,10
Křesťanské demokratické hnutí	12,24
Hnutí za demokratické Slovensko	11,71
Strana Maďarské koalice	9,17
SDKÚ	6,79
Slovenská národní strana	5,49

Graf 5: Podíl poslanců zvolených do obecních, městských, místních zastupitelstev podle jednotlivých politických stran, koalicí politických stran a nezávislých kandidátů.¹¹⁸

c) Rok 2010

¹¹⁶ DUDÁŠ, T. *Kto vyhrál komunálne voľby? Nezávislí, Hagyari a Žilincania!* [online]. 2006 [cit. 2012-03-25]. Dostupný z WWW:< <http://tomasdudas.blog.sme.sk/c/71875/Kto-vyhral-komunalne-volby-Nezavisli-Hagyari-a-Zilincania.html>>.

¹¹⁷ *Počet a podiel poslancov zvolených do obecných, mestských, miestnych zastupiteľstiev podľa jednotlivých politických strán, koalícií politických strán a nezávislých kandidátov* [online]. 2006 [cit. 2012-03-25]. Dostupný z WWW:< http://app.statistics.sk/oso_2006/slov/obvod/results/tab5.jsp>.

¹¹⁸ *Počet a podiel poslancov zvolených do obecných, mestských, miestnych zastupiteľstiev podľa jednotlivých politických strán, koalícií politických strán a nezávislých kandidátov* [online]. 2006 [cit. 2012-03-25]. Dostupný z WWW:< http://app.statistics.sk/oso_2006/slov/obvod/results/tab5.jsp>.

Komunální volby na Slovensku v roce 2010 se konaly 27. listopadu za účasti 49,69 % právoplatných voličů. Ve slovenských komunálních volbách v roce 2010 byli nejúspěšnější nezávislí kandidáti a ze stran opoziční levicový Směr-SD bývalého premiéra Roberta Fica. Slovenská pravice v komunálních volbách neuhájila svou tradiční baštu Bratislavu, ani Košice a hlavní město tak povede nezávislý kandidát Milan Ftáčnik, kterého podporoval Směr. Strany vládní koalice, kterou vede premiérka Iveta Radičová zaznamenaly jen malý úspěch. Kandidát Směru-SD Richard Raši vystřídal také pravicového primátora v druhém největším městě Košicích. Strany vládní koalice ovládly pouze Trnavu a Banskou Bystricu, v Prešově obhájil primátorskou funkci nezávislý kandidát Pavel Hagyari. Nejlépe si vedli nezávislí kandidáti, kteří získali 979 měst a obcí, Směr-SD získal 599 měst a obcí. Třetí nejúspěšnější stranou je koaliční Křesťanskodemokratické hnutí (KDH) se ziskem 161 měst a obcí.¹¹⁹

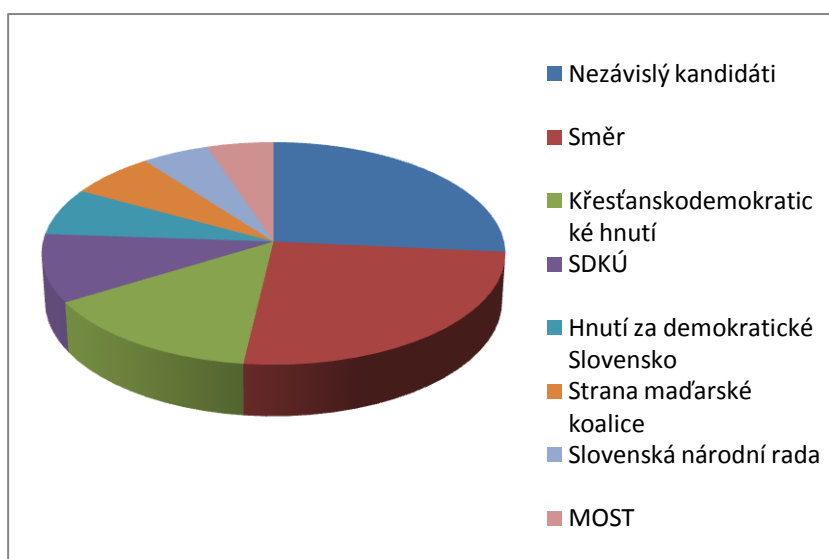
Tab. 8: Podíl poslanců zvolených do obecních, městských, místních zastupitelstev podle jednotlivých politických stran, koalicí politických stran a nezávislých kandidátů.¹²⁰

Politická strana	Podíl v %
Nezávislí kandidáti	22,66
Směr	21,76
Křesťanskodemokratické hnutí	12,32
SDKÚ	8,43
Hnutí za demokratické Slovensko	5,92
Strana maďarské koalice	5,68
Slovenská národní rada	4,46
MOST	4,41

Graf 6: Podíl poslanců zvolených do obecních, městských, místních zastupitelstev podle jednotlivých politických stran, koalicí politických stran a nezávislých kandidátů.¹²¹

¹¹⁹ Slovenská pravice ztratila ve volbách Bratislavu i Košice.[online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupný z WWW:<<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/108447-slovenska-pravice-ztratila-ve-volbach-bratislavu-i-kosice/>>.

¹²⁰ Počet a podiel poslancov zvolených do obecných, mestských, miestnych zastupiteľstiev podľa jednotlivých politických strán, koalícií politických strán a nezávislých kandidátov [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupný z WWW:< <http://app.statistics.sk/kv2010/sr/tab3.jsp?lang=sk>>.

¹²¹ *Počet a podiel poslancov zvolených do obecných, mestských, miestnych zastupiteľstiev podľa jednotlivých politických strán, koalícií politických strán a nezávislých kandidátov* [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupný z WWW:< <http://app.statistics.sk/kv2010/sr/tab3.jsp?lang=sk>>.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo popsat, zhodnotit a porovnat průběh komunálních voleb v České republice a na Slovensku. Hlavním bodem byla komparace výsledků voleb v České republice a na Slovensku.

Historicky se komunální volby a volební právo vyvíjely stejně v obou zemích od roku 1918 do roku 1990. Převrat nastal v roce 1990, kde se obě země začali vyvíjet samy a tedy odlišně, i když v některých věcech podobně. Až v roce 2001 se v České republice určilo, že se bude volit podle poměrného systému. Buď se tedy může volit podle vázaných kandidátních listin, které neumožňují měnit pořadí a druhá je situace, kdy volič může ovlivnit pořadí na kandidátní listině a může dělit hlasy mezi kandidáty různých stran. V České republice může volič ovlivnit pořadí na kandidátní listině. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí schvaluje horní komora. Naproti tomu, Slovensko volí podle modifikovaného volebního systému. V jednom obvodě může být rozděleno více mandátů. Starosta je na rozdíl od České republiky volen přímo podle většinového systému a kandidáti soutěží o jeden mandát s tím, že ho získá uchazeč, který obdrží nejvyšší počet odevzdaných hlasů. Volby vyhlašuje předseda Národního shromáždění a uskutečňují se buď v jednom, nebo ve dvou kolech. Stejnou věcí v obou zemích jsou volební obvody. V České republice se určit můžou, ale na Slovensku musí, a to nejdéle 65 dnů před volbami a určit je musí místní zastupitelé. V těchto obvodech se volí od 1 do 12 zastupitelů. Pokud teda má obec 12 a méně zastupitelů může vytvořit jen jeden obvod.

Odlišnosti mezi českou a slovenskou právní úpravou postavení obcí jsou veliké. Například v postavení starosty jako představitele obce. Starosta obcí na Slovensku má větší pravomoci, což plyne z jejich silnějšího demokratického mandátu, který je postaven na jejich přímé volbě. Další velkou odlišností je to, že obecní rada je pouze poradní orgán a ne povinný výkonný orgány jako je tomu v České republice. Slovenský zákon o obecním zřízení obsahuje i speciální zákony pro města, která mají více jak 200 000 obyvatel. Takové ustanovení v české právní úpravě nenajdeme. Lze nalézt také odlišnost ve stanovení orgánu, který bude vykonávat dozor nad činností obcí. V České republice to jsou orgány kraje a Ministerstva vnitra, na Slovensku je to prokuratura, která má zákonem stanovení oprávnění a povinnosti.

Oproti volbám do Parlamentu ČR je volební kampaň řešena v procesu voleb do zastupitelstev obcí ještě úžeji. I v rámci voleb do obecních zastupitelstev „může starosta vyhradit plochu pro vylepení volebních plakátů, a to nejméně 10 dnů přede dnem voleb. Možnost jejího využívání musí odpovídat zásadě rovnosti kandidujících volebních stran. V roce 2006 se v politické kampani poprvé využívaly služby najatých reklamních a komunikačních agentur a volební kampaň se profesionalizovala. I na Slovensku rovněž v roce 2006 k profesionálnímu vedení kampaní. Oproti České republice ale strany nevyňaložily na oslovování voličů tak velké částky. Kampaně stranám dělali spřátelené reklamní agentury a ne političtí poradci. Celkově lze říci, že profesionalizace vedení kampaní nebyla v roce 2006 na Slovensku na takové úrovni jako v České republice, Polsku či Maďarsku. Bylo to dáno tím, že politické strany neinvestovaly do kampaní velké částky. Na Slovensku hrají větší roli než u nás i osobní formy agitace, zejména meetingy, ale i u nás odmítané metody door-to-door (ode dveří ke dveřím) a zapojení dobrovolníků.

V ČR lze sledovat zvyšující se volební účast. V roce 2002 se komunálních voleb účastnilo 45,51% a v roce 2010 48,5 %. Celkově lze říct, že v komunálních volbách jasně vedou nezávislí kandidáti, kteří vyhráli jak v roce 2002, 2006 i v roce 2010. Z politických stran byla v každém roce úspěšnější jiná strana. V roce 2002 byla ve městech nejúspěšnější ODS a v obcích KDU-ČSL. V roce 2006 z politických stran byla nejúspěšnější ODS. Naopak v roce 2010 ODS výrazně poklesla a vyhrála jen v Plzni. ČSSD vyhrála ve 13 z 24 statutárních měst a posílili i lidovci. Volební účast na Slovensku kolísala a největší byla v roce 2010. Opět lze sledovat velký podíl nezávislých kandidátů, ale nejúspěšnějšími se stali až v roce 2010, kdy získali první místo. V roce 2002 vyhrálo Křesťanskodemokratické hnutí, ale ve volbě primátorů a starostů jasně zvítězili nezávislí kandidáti. V roce 2006 vyhrála vládní strana Směr, v čele velkých měst si ale udržela silné postavení i opoziční pravice. Opět zvítězili nezávislí kandidáti ve volbě starostů a primátorů, ale dobře si vedli i v městských a také v obecních samosprávách, kde získali druhé místo. V roce 2010 už nezávislým kandidátům patřilo první místo, z politických stran zvítězila levicová stran Směr. Pravice neobhájila Bratislavu ani Košice. Úspěšné bylo i Křesťanskodemokratické hnutí, které se umístilo na třetím místě.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje v českém jazyce

1. BALÍK, S. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. 387 s. ISBN 978-80-7325-144-4.
2. BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4.
3. BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 143 s. ISBN 80-210-3211-1.
4. BRADOVÁ, E. *Negativní kampaně a politická reklama ve volbách*. Olomouc: Periplum, 2008. 134 s. ISBN 978-80-86624-44-0.
5. ČMEJREK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3061-5.
6. DAVID, R. *Politologie*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2000. 456 s. ISBN 80-7182-162-4.
7. JÜPTNER, P., HUDÁK J., SVOBODA, J. *Komunální politické systémy*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2003. 190 s. ISBN 80-7308-056-7.
8. KOUDELKA, Z. *Samospráva*. 1. vyd. Praha: Linde, 2007. 400 s. ISBN 978-80-7201-665-5.
9. KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2006. 481 s. ISBN 80-86946-01-0 .
10. MATES, P. *Malá encyklopedie regionální a veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. 196 s. ISBN 80-7175-100-6.
11. MATUŠKOVÁ, A. *Politický marketing a české politické strany*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 174 s. ISBN 978-80-210-5169-0.
12. NOVOTNÝ, V. *Územní samospráva a její organizace*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005. 63 s. ISBN 80-86754-42-1.

13. ŠARADÍN, P. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. 1 vyd. Olomouc: Periplum, 2007. 142 s. ISBN 978-80-86624-36-5.
14. ŠARADÍN, P., OUTLÝ J. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. 232 s. ISBN 80-244-0798-1
15. VALEŠ, L. *Politologické aspekty veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 246 s. ISBN 80-7380-010-1.

Cizí literární zdroje

1. MESEŽNIKOV, G. *Komunálne voľby 2002*. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky, 2003. 108 s. ISBN 80-88935-52-0.

Elektronické zdroje v českém jazyce

1. BUCHTA, M. *Volební kampaně ve Slovenských volbách*. [online]. 2006 [cit. 2012-03-06]. Dostupný z WWW:<<http://www.cevro.cz/cs/cevrorevue/aktualni-cislo-on-line/2006/6-7/67618-volebni-kampane-slovenskych-volbach.html>>.
2. *Český zákon o obcích ve srovnání se slovenským zákonem o obecním zřízení*. [online]. 2011 [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://spravni.juristic.cz/514415/clanek/spravni2.html>>.
3. HORÁKOVÁ, M. *Slovensko si po ostré kampani zvolí vedení Bratislavy*. [online]. 2010 [cit.2012-03-14]. Dostupná z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=684012>>.
4. JANÍK, M. *ODS ztratila Prahu i radnice velkých měst*. [online]. 2010 [cit. 2012-03-24].Dostupnýz WWW:<http://www.lidovky.cz/komunalni-volby-ods-ztratila-prahu-i-radnice-velkych-mest-p35/ln_domov.asp?c=A101016_220455_ln_domov_tsh>.
5. *Komunální volby na Slovensku vyhrál Směr*. [online]. 2006 [cit. 2012-03-25]. Dostupný z WWW:< <http://zpravy.ihned.cz/c1-19888420> >.
6. KOZDERA, P. *Sporné hodnocení kampaní:Prázdné fráze, překupko, agrese*. [online]. 2010. [cit. 2012-03-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politologove/Sporne-hodnoceni-kampani-Prazdne-fraze-prekvapko-agrese-176936>>.

7. KUBÁČEK, J. *Politický marketing-šance úspěšné komunikace*. [online]. 2011[cit.2012-03-11]. Dostupný z WWW:< lide.fmk.utb.cz/users/.../politicky-marketing-2009---prezentace.ppt >.
8. *Metody pro přepočet hlasů na mandáty* [online]. 2011 [cit. 2011-10-18]. Dostupný z WWW:<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metody_pro_prepecet_hlasu_na_mandaty >.
9. *Slovenská pravice ztratila ve volbách Bratislavu i Košice*. [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupný z WWW:<<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/108447-slovenska-pravice-ztratila-ve-volbach-bratislavu-i-kosice/>>.
10. STINGLOVÁ, H. *Slibovali slušnost, ale praxe je jiná. Negativní kampaně jsou tuř cdrzase*. [online]. 2010 [cit. 2012-03-13]. Dostupný z WWW: <http://www.lidovky.cz/slibovali-slusnost-ale-praxe-je-jina-negativni-kampane-jsou-zase-tu-1ph-/ln_domov.asp?c=A101002_140852_ln_domov_hs>.
11. *Volby do obecních zastupitelstev v ČR 2010* [online]. 2010 [cit. 2012-03-24]. Dostupný z WWW:<http://www.ceskenoviny.cz/domov/volby/komunalni2010/vysledky.php?okres=cela_cr#vysledkytab>.

Elektronické zdroje v cizím jazyce

1. DUDÁŠ, T. *Kto vyhrál komunálne voľby? Nezávislí, Hagyari a Žilincania!* [online]. 2006 [cit. 2012-03-25]. Dostupný z WWW: <<http://tomasdudas.blog.sme.sk/c/71875/Kto-vyhral-komunalne-volby-Nezavisli-Hagyari-a-Zilincania.html>>
2. *Počet a podiel poslancov zvolených do obecných, mestských, miestnych zastupiteľstiev podľa jednotlivých politických strán, koalícií politických strán a nezávislých kandidátov* [online]. 2006. [cit. 2012-03-25]. Dostupný z WWW: <http://app.statistics.sk/oso_2006/slov/obvod/results/tab5.jsp>
3. *Počet a podiel poslancov zvolených do obecných, mestských, miestnych zastupiteľstiev podľa jednotlivých politických strán, koalícií politických strán a nezávislých kandidátov* [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupný z WWW:<<http://app.statistics.sk/kv2010/sr/tab3.jsp?lang=sk>>.

Legislativní dokumenty

1. SLOVENSKO. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. In *Zbierka zákonov*, Slovenská republika. 1990, s. 1893.
2. SLOVENSKO. Zákon Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí. In *Zbierka zákonov*, Slovenská republika. 1990, s. 1219.

Bakalářské a diplomové práce

1. KUBÍK, T. *Předvolební kampaň ČSSD ve volbách do PS PČR v roce 2006 – případová studie*. Brno, 2007. Bakalářská práce. Masaryková univerzita Palackého v Brně, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Mgr. Jakub Kylvoušek.
2. MIHALÍK, H. *Právní problematika volební kampaně*. Brno, 2011. Diplomová práce. Masarykova univerzita Brno, Fakulta právnická. Vedoucí práce prof. Jan Filip.

Seznam tabulek a grafů

Tab. 1: Počet poslanců na celé volební období podle počtu obyvatel obce, str. 36.

Tab. 2: Souhrnné výsledky komunálních voleb ve všech obcích kromě městských částí, str. 51.

Tab. 3: Výsledky komunálních voleb v 2002 u obecních zastupitelstev, str. 52.

Tab. 4: Výsledky voleb v 2006 ve všech obcích s výjimkou městských částí, str. 53.

Tab. 5: Počet zastupitelů v obecních zastupitelstvech, která strana získala, str. 55.

Tab. 6: Úspěšnost politických stran podle počtu zvolených poslanců do obecních, městských a místních zastupitelstev, str. 56.

Tab. 7: Podíl poslanců zvolených do obecních, městských, místních zastupitelstev podle jednotlivých politických stran, koalicí politických stran a nezávislých kandidátů, str. 58.

Tab. 8: Podíl poslanců zvolených do obecních, městských, místních zastupitelstev podle jednotlivých politických stran, koalicí politických stran a nezávislých kandidátů, str. 60.

Graf 1: Výsledky komunálních voleb v 2002 u obecních zastupitelstev, str. 52.

Graf 2: Výsledky voleb v 2006 ve všech obcích s výjimkou městských částí, str. 54.

Graf č. 3: Kolik zastupitelů v obecních zastupitelstvech, která strana získala, str. 56.

Graf 4: Úspěšnost politických stran podle počtu zvolených poslanců do obecních, městských a místních zastupitelstev, str. 57.

Graf 5: Podíl poslanců zvolených do obecních, městských, místních zastupitelstev podle jednotlivých politických stran, koalicí politických stran a nezávislých kandidátů, str. 59.

Graf 6: Podíl poslanců zvolených do obecních, městských, místních zastupitelstev podle jednotlivých politických stran, koalicí politických stran a nezávislých kandidátů, str. 60.

Seznam zkratk

ANO – Aliance nového občana

DS – Demokratická strana

HZDS – Hnutí za demokratické Slovensko

KDH – Křesťanskodemokratické hnutí

KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie-Československá rada lidová

SDKÚ – Slovenská demokratická a křesťanská unie

SDL – Strana demokratické levice

SMK – Strana maďarské koalice

SNK ED – Sdružení nezávislých a Evropští demokraté

US-DEU – Unie svobody-demokratická unie

VPM – Volba pro město